

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

12.01 – КР. 2270 “С” 2023.12.14. 003 ПЗ

ЯСТРЕБІНСЬКОЇ МАРІЇ ЄВГЕНІВНИ

2024 р.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Факультет аграрного менеджменту

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри адміністративного
менеджменту та ЗЕД

Олена КОВТУН

_____ (підпис)

" ____ " _____ 2024 р.

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему

**«Управління міжнародною інвестиційною привабливістю аграрних
підприємств України в умовах інтеграції до ЄС»**

Спеціальність

073 «Менеджмент»

Гарант освітньої програми
д.е.н., професор

Віра БУТЕНКО

_____ (підпис)

Керівник бакалаврської
кваліфікаційної роботи
к.е.н, доцент

Олександр ФАЙЧУК

_____ (підпис)

Виконав

Марія
ЯСТРЕБІНСЬКА

_____ (підпис)

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Факультет аграрного менеджменту**

ЗАТВЕРДЖУЮ

**В.о. завідувача кафедри
адміністративного менеджменту та ЗЕД
к.е.н., доц. _____ Олена КОВТУН
(підпис)
" ____ " _____ 2023 р.**

ЗАВДАННЯ

**на виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи студенту
Ястребінській Марії Євгенівні**

Спеціальність **073 «Менеджмент»**

Тема бакалаврської кваліфікаційної роботи: **«Управління міжнародною інвестиційною привабливістю аграрних підприємств України в умовах інтеграції до ЄС»**

затверджена наказом ректора НУБіП України «14» грудня 2023 р. № 2270 «С»

Термін подання завершеної роботи на кафедру 2024.05.27

Вихідні дані до бакалаврської кваліфікаційної роботи: законодавчі акти, навчальна та наукова література, офіційні статистичні матеріали, звіти та оперативні матеріали, дані міжнародної статистики та публікації наукових установ _____

Перелік питань, які потрібно розробити:

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНОЮ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ПРИВАБЛИВІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄС

2: АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ»

3. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Перелік графічних документів: таблиці, рисунки, схеми

Дата видачі завдання « 29 » _____ грудня _____ 2023 р.

**Керівник бакалаврської
кваліфікаційної роботи**

_____ Олександр ФАЙЧУК

**Завдання прийняв до
виконання**

_____ Марія ЯСТРЕБІНСЬКА

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНОЮ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ПРИВАБЛИВІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄС.....	7
1.1 Сутність та особливості управління міжнародною інвестиційною привабливістю підприємств.....	7
1.2 Фактори впливу на міжнародну інвестиційну привабливість підприємств в умовах євроінтеграції.....	12
1.3 Методичні підходи до оцінки міжнародної інвестиційної привабливісті підприємств.....	16
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ»	21
2.1 Організаційно-економічна характеристика виробничо-господарської діяльності підприємства.....	21
2.2 Аналіз інвестиційного середовища агросектору України.....	29
2.3 Діагностика міжнародної інвестиційної привабливісті ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ»	39
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	52
3.1 Перспективи залучення іноземних інвестицій в український аграрний сектор в умовах інтеграції до ЄС.....	52
3.2 Обґрунтування пріоритетних напрямів підвищення інвестиційної привабливісті ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ».....	54
ВИСНОВКИ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	63

ДОДАТКИ.....	6
9	

ВСТУП

Актуальність теми. Аграрний сектор України виявляє значну потребу у різнопланових інвестиціях, як на внутрішньому, так і на міжнародному ринку. Під впливом повномасштабного вторгнення на територію України у 2022 році, національна економіка зазнала багато негативних факторів, що лише підкреслює важливість та актуальність залучення іноземних інвестицій в ключові галузі господарства, для здобуття та утримання конкурентоспроможного положення українських підприємств на ринку ЄС та укріплення подальшої співпраці та становища України на міжнародній арені.

Актуальність залучення іноземних інвестицій в сучасний аграрний сектор України полягає в тому, що попри географічні переваги, цей сектор страждає від низької ефективності. Залучення іноземних інвестицій може стати вирішальним чинником у покращенні стану в аграрній сфері України, оскільки це дозволить підвищити якість та кількість виробленої продукції, впровадити сучасні технології та екологічно чисті методи виробництва, а також забезпечити створення нових робочих місць, особливо з метою адаптації до нормативів Європейського Союзу в аграрному секторі.

Метою бакалаврської роботи є запропонувати й обґрунтувати шляхи вдосконалення прийняття управлінських рішень щодо підвищення міжнародної інвестиційної привабливості вітчизняних аграрних підприємств в умовах інтеграції до ЄС.

Для досягнення поставленої мети потрібно виконати наступні завдання:

- розглянути теоретичні підходи до визначення поняття міжнародної інвестиційної привабливості;
- визначити основні фактори впливу на інвестиційну привабливість в контексті процесу євроінтеграції України;

- провести аналіз інвестиційного середовища агросектору України на базі статистичних даних;
- розглянути організаційно-економічну характеристику ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ»;
- на основі обраної методики провести аналіз інвестиційного середовища підприємства за результатами його діяльності (на прикладі ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ»);
- розробити пріоритетні заходи для покращення інвестиційної привабливості підприємства;
- визначити перспективи подальшого розвитку аграрного сектору України.

Об'єктом дослідження є процес залучення зарубіжних інвестицій в аграрний сектор України в умовах євроінтеграції.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і прикладних аспектів управління міжнародною інвестиційною привабливістю аграрних підприємств України в умовах інтеграції до ЄС.

Для проведення дослідження у бакалаврській кваліфікаційній роботі було використано наступні методи дослідження: статистичний аналіз, аналіз фінансових показників, аналіз показників ефективності підприємства, порівняльний аналіз, аналіз теоретичних праць, графічна візуалізація, класифікація.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНОЮ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ПРИВАБЛИВІСТЮ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄС

1.1 Сутність та особливості управління міжнародною інвестиційною привабливістю підприємств

Міжнародна інвестиційна привабливість підприємства є багатоаспектною характеристикою, яка відображає здатність організації залучати капітал від іноземних інвесторів на основі комплексного аналізу внутрішніх і зовнішніх факторів, що формують її конкурентоспроможність. Основу даної характеристики складають економічні, фінансові, технічні, управлінські та ринкові умови, в яких діє підприємство.

Поняття «міжнародна інвестиційна привабливість підприємства» розкривається через аналіз ширшого терміну «інвестиційна привабливість», яке наразі не має єдиного визначення та інтерпретується фахівцями залежно від контексту дослідження. [45]

Автори наукових праць виділяють різні аспекти цього явища, пропонуючи різноманітні методологічні підходи для його вивчення. Аналізуючи літературні джерела, можна зустріти варіативність у підходах до визначення інвестиційної привабливості, що може базуватись як на кількісному оцінюванні фінансових показників, так і на якісній експертній оцінці або на комплексному підході.

У контексті визначення сутності поняття «інвестиційна привабливість», було проаналізовано праці таких авторів, як Гуткевич С.О., Алексеєнко Л.М., Брюховецька Н.Ю., Катан Л.І., Лайко Г. П., Задорожна Я.Є., Дядечко Л.П., Рудніченко Є.М., Євтушенко С.О., Довбня С.Б., Юхимчук С.В, Супрун С.Д., Бочаров В.В., Момот Т.В.

та ін. Це дало змогу виявити основні напрямки у підходах до трактування терміну «інвестиційна привабливість підприємства», що наведені у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Формулювання сутності поняття «інвестиційна привабливість» в літературі

Автор	Трактування поняття
Гуткевич С.О.	«Інтегральна оцінка переваг та недоліків об'єктів інвестування, яка визначає можливість та доцільність прийняття рішення інвестором щодо інвестування в певний економічний об'єкт». [8]
Алексєєнко Л.М.	«Узагальнена характеристика переваг та недоліків окремих суб'єктів інвестування з погляду конкретного інвестора згідно зі сформованими ним критеріями». [4]
Брюховецьк а Н.Ю.	«Збалансована система інтегральних і комплексних показників доцільності вкладання капіталу інвестором в об'єкт інвестування, яка відображає сукупність об'єктивних і суб'єктивних умов, що сприяють або перешкоджають процесу інвестування». [6]
Катан Л.І.	«Це сукупність характеристик фінансово-господарської та управлінської діяльності, перспективи розвитку та можливості залучення інвестиційних ресурсів підприємства». [20]
Лайко Г. П	«Це сукупність виробничо-фінансових кількісних та якісних умов та критеріїв, що характеризують їх потенційні можливості та економічні переваги порівняно з іншими об'єктами інвестування». [23]
Задорожна Я.Є., Дядечко Л.П.	«Це комплекс різноманітних факторів, перелік і вага яких може змінюватись в залежності від: цілей інвесторів; виробничо-технічних особливостей підприємства, у яке інвестуються кошти; економічного розвитку підприємства у минулому, на

	теперішній час, а також очікуваного у майбутньому економічного розвитку». [14]
Рудніченко Є.М.	«Сукупність об'єктивних ознак, властивостей, засобів, що зумовлюють потенційний платоспроможний попит на інвестиції». [35]
Євтушенко С.О.	«Сукупність характеристик виробничої, комерційної, фінансової і управлінської діяльності з урахуванням особливостей інвестиційного клімату, що свідчать про доцільність здійснення інвестицій». [13]
Довбня С.Б.	«Набір характеристик фінансової стійкості і економічної ефективності підприємства». [11]
Юхимчук С.В, Супрун С.Д.	«Фінансово-майновий стан підприємства, ефективність використання його ресурсів, а також якісні характеристики: професійні здібності керівництва, галузева та регіональна приналежність підприємства, стадія життєвого циклу, добросовісність підприємства як партнера». [38]
Бочаров В.В.	«Досягнення мінімального ризику при вкладенні грошей у цінні папери тільки тих підприємств, які є стабільними та забезпечать отримання високого прибутку». [5]
Момот Т.В.	«Рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог чи інтересів інвестора щодо конкретного об'єкта, яке може визначатися чи оцінюватися значеннями відповідних показників». [25]

Джерело: складено автором на основі [8], [4], [6], [20], [23], [14], [35], [13], [11], [38], [5], [25].

З поданої таблиці можна побачити, що існують деякі подібності між визначеннями поняття «інвестиційна привабливість підприємства» серед науковців, що дозволяє розділити їх на декілька умовних груп.

Такі автори як Гуткевич С.О. [8], Брюховецька Н.Ю. [6], та Євтушенко С.О [13]. розглядають дану концепцію із перспективи акцентування на важливості інтегральної комплексної оцінки, яка враховує як об'єктивні, так і суб'єктивні аспекти, сприяючи глибокому розумінню потенціалу інвестиційних об'єктів. У їх працях описано що використання саме комплексного аналізу дозволяє оцінювати інвестиційні можливості підприємства з усіх боків, охоплюючи сукупність факторів, які можуть вплинути на інвестиційне середовище. Цей підхід розглядає «інвестиційну привабливість підприємства» як складну структуру, що є критично важливим для прийняття обґрунтованих інвестиційних рішень на базі всебічного аналізу.

У свою чергу, Алексєєнко Л. М. [4], Задорожна Я.Є. і Дядечко Л.П. [14] фактично використовують оціночний підхід з використанням суб'єктивної складової. Це дозволяє інвесторам вивчати інвестиційну привабливість підприємства через призму індивідуально сформованих критеріїв, що надає змогу більш глибоко аналізувати переваги та недоліки конкретних об'єктів інвестування з урахуванням очікувань і цілей конкретного інвестора. Цей підхід є особливо значущим у контекстах, де інвестори можуть бути зосереджені на довгострокових стратегічних інвестиціях або під час високого рівня невизначеності на ринку. Таке бачення інвестиційної привабливості надає можливість адаптувати інвестиційні рішення під ризик-профілі різних категорій.

Катан Л.І. [20], Лайко Г. П. [23], Довбня С.Б. [11] і Юхимчук С.В та Супрун С.Д. [38] підходять до оцінки інвестиційної привабливості, використовуючи аналітику фінансово-господарських та виробничо-фінансових характеристик підприємства. Їхній підхід заснований на вивченні кількісних і якісних індикаторів, які відображають здатність підприємства приваблювати інвестиції та покращувати його стратегічні перспективи.

У своїх працях, Момот Т.В. [25], Бочаров В.В. [5] та Рудніченко Є.М. [35] розкривають вже згаданий термін фокусуючись на загальних характеристиках, що зумовлюють інвестиційний попит. Вони виявляють універсальні, ключові ознаки, що впливають на інвестиційну привабливість підприємств у широкому ринковому

контексті що є важливим для розуміння загальних тенденцій у інвестиційній діяльності.

Інвестиційна привабливість підприємства, отже, повинна оцінюватись з урахуванням специфіки ринкового середовища, в якому воно діє, і можливих ризиків, що можуть вплинути на інвестиційні рішення. Цей процес включає аналіз структури власності, ринкової позиції, інноваційного потенціалу та інших ключових елементів, які можуть впливати на залучення інвестицій та їх ефективне використання.

Міжнародна інвестиційна привабливість підприємства, що зазвичай пов'язана з експортом й імпортом різноманітних капіталів, технологій, послуг, а також зі здійсненням разом з іншими державами проєктів та створенням спільних підприємств має враховувати особливості інтеграційних процесів в різних галузях. [15, 9]

Дзеніс В.О. зауважує, що «формування міжнародної інвестиційної привабливості підприємства необхідно, в першу чергу, для: забезпечення конкурентоспроможності продукції і підвищення її якості; структурної перебудови виробництва; створення необхідної сировинної бази для ефективного функціонування підприємств; вирішення соціальних проблем». [10]

Управління міжнародною інвестиційною привабливістю охоплює комплексне регулювання факторів впливу на інвестиційне середовище що включає детальний аналіз діяльності підприємства, його фінансово-господарської та управлінської складової, стратегічне планування, оцінку конкурентних переваг та недоліків, а також прогнозування майбутнього розвитку з урахуванням інтересів іноземних інвесторів. Ці аспекти в сукупності визначають здатність підприємства приваблювати інвестиції саме на міжнародному рівні. Специфіка управління може мати свої відмінності залежно від країни діяльності, економічного контексту та регіональних особливостей, що робить цей процес досить гнучким та різнобічним. Для підвищення міжнародної інвестиційної привабливості підприємство повинно звертати увагу на низку факторів, на особливості що з'являються у контексті роботи з іноземними інвесторами. Управління міжнародною інвестиційною привабливістю підприємства включає в себе ефективне регулювання впливу різноманітних факторів на інвестиційне

середовище а також визначення найнебезпечніших ризиків та запровадження пропозицій щодо їх нівелювання.

1.2 Фактори впливу на міжнародну інвестиційну привабливість підприємств в умовах євроінтеграції

Хобта В. М. зазначає, що інвестиційна привабливість визначається комплексом різноманітних факторів, перелік і вага яких може змінюватись в залежності від: цілей інвесторів; виробничо-технічних особливостей підприємства, у яке інвестуються кошти; економічного розвитку підприємства у теперішньому часі, у минулому, а також очікуваних темпів зростання; комплексом зовнішніх факторів, зокрема діючим законодавством, екологічною ситуацією, рівнем конкуренції та ін. [46]

Інвестиційна привабливість галузі є оцінкою перспективності та доходності інвестування в конкретний сектор економіки, враховуючи рівень ризиків. Ця оцінка базується на декількох ключових факторах.

По-перше, враховується рівень конкуренції, що визначається кількістю учасників ринку, їхніми розмірами, ступенем інтенсивності конкуренції та наявністю товарних знаків.

Другим фактором є бар'єри входження в галузь, такі як економія масштабу, монополістичне володіння ресурсами, державний франчайзинг і доступність ресурсів.

Крім того, важливим фактором є характеристика ринку, яка включає його потенціал, обсяг, темпи зростання, циклічність попиту, диференціацію продукції та еластичність цін. Також враховуються технології, зокрема рівень технічних нововведень, складність виробництва, патентно-ліцензійна ситуація і капіталомісткість продукції. [31]

Оскільки інвестиційна привабливість може розглядатися на трьох рівнях: макrorівні (інвестиційна привабливість країни), мезорівні (інвестиційна привабливість регіонів та галузей економіки), мікрорівні (інвестиційна привабливість

підприємства), — привабливість конкретного інвестиційного проекту з позиції потенційного інвестора буде визначатися привабливістю всіх названих складових — країни, галузі, регіону, підприємства, проекту. [21, 4]

На кожному рівні інвестиційного середовища виникатимуть свої фактори впливу, що наведені у таблиці 1.2

Таблиця 1.2

Фактори впливу на інвестиційне середовище

Рівень	Фактори
Макрорівень	<ul style="list-style-type: none"> - політична стабільність; - економічна стабільність; - законодавче середовище; - розвиток фінансових ринків; - міжнародні економічні відносини, торговельні угоди; - макроекономічні показники (ВВП, рівень безробіття); - рівень публічної безпеки та захисту інвестицій;
Мезорівень	<ul style="list-style-type: none"> - економічний потенціал регіону; - економічні особливості галузі; - законодавче регулювання галузі; - розвиток інфраструктури;
Мікрорівень	<ul style="list-style-type: none"> - фінансовий стан підприємства; - ефективність управління; - виробничі потужності та технології; - позиція на ринку (конкурентоспроможність); - корпоративне управління; - різноманітність продукції; - рівень інновацій у виробництві.

Джерело: складено автором на основі [21]

Не менш важливим є усвідомлення того, що інвестиційна привабливість підприємства формується під впливом як ендогенних (внутрішніх) так і екзогенних (зовнішніх) факторів. У цьому контексті, критично важливо аналізувати варіабельність цих параметрів та їхній конкретний вплив на функціонування підприємства, враховуючи його галузеву приналежність, територіальне розташування, економічний контекст та інші значущі аспекти. [10]

Отже, оцінка інвестиційної привабливості підприємства потребує комплексного аналізу усіх факторів, які поділяються на зовнішні — пов'язані з політикою держави, економічною ситуацією регіону та особливостями галузі, та внутрішні — безпосередньо зумовлені діяльністю самого підприємства. Ретельний вибір об'єкта інвестування вимагає врахування цих факторів з метою оптимізації фінансових результатів і мінімізації ризиків в майбутньому. [37] (Рис 1.1)

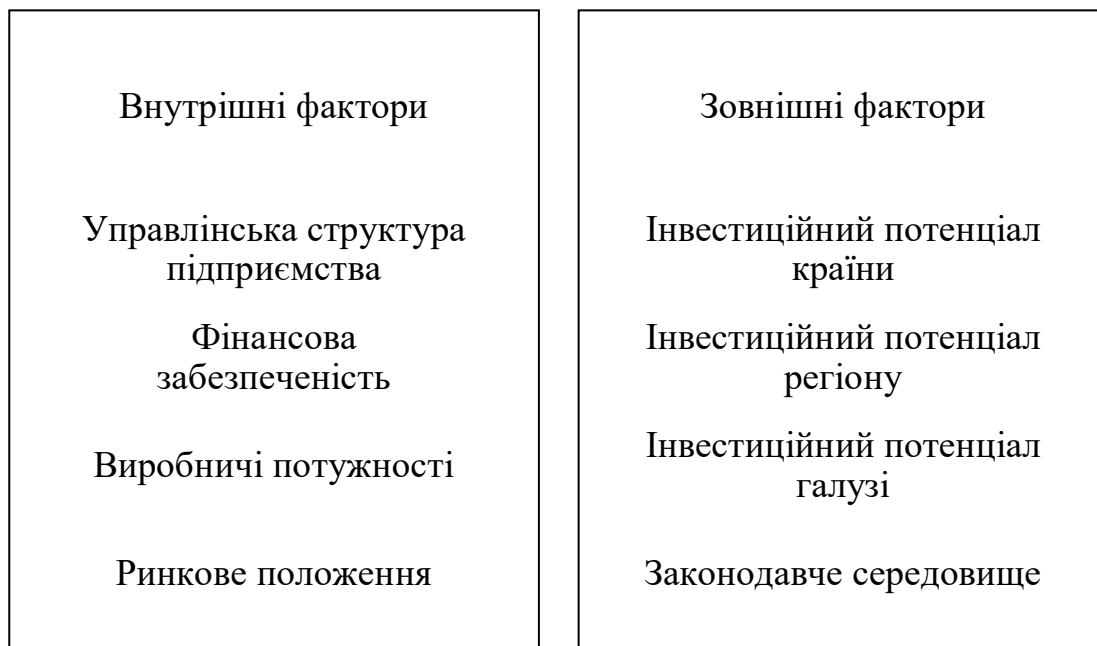

Рис. 1.2 Фактори впливу на інвестиційну привабливість підприємства

Джерело: складено автором на основі [3]

Варто також розглянути фактори впливу на міжнародну інвестиційну привабливість підприємств саме в контексті євроінтеграції. Процес євроінтеграції має значний вплив на міжнародну інвестиційну привабливість України, зокрема на макро-

, мезо- та мікрорівні. Адаптація української економіки до стандартів та вимог Європейського Союзу веде до змін у політичній стабільності та правовому регулюванні, що має прямий вплив на стан інвестиційного середовища України. [48]

Наприклад, на макрорівні, євроінтеграція сприяє політичній стабільності та вдосконаленню правового середовища, зокрема через узгодження національного законодавства з нормами ЄС, що створює сприятливіші умови для іноземних інвесторів. Поліпшення інвестиційного клімату в країні супроводжується розвитком фінансових ринків та зростанням рівня прозорості економічних процедур, що, в свою чергу, зменшує ризики та підвищує привабливість України у міжнародному просторі.

На мезорівні, євроінтеграція сприяє регіональному розвитку, залученню інвестицій в інфраструктуру та використанню європейських фондів для реалізації значних проектів. Це не тільки збільшує економічну активність у конкретних регіонах, але й стимулює розвиток галузей, що прямо впливає на збільшення галузевої конкурентоспроможності та відкриття нових ринків для місцевих виробників.

На мікрорівні, українські підприємства зустрічаються з необхідністю адаптації до європейських стандартів у сферах якості продукції, екологічних норм, корпоративного управління та соціальної відповідальності. Ці зміни вимагають від компаній значних інвестицій в модернізацію виробництва, навчання персоналу та впровадження новітніх технологій, але вони також відкривають доступ до нових ринків та нових можливостей для експорту.

Таким чином, процес євроінтеграції вносить додаткові фактори впливу на міжнародну інвестиційну привабливість України на різних рівнях. Значні фактори, що варто виділити, включають політичну і правову конвергенцію через узгодження законодавства з європейськими стандартами, зміцнення правової системи, поліпшення інвестиційного клімату через стабілізацію макроекономічного середовища, заохочення транспарентності управлінських процесів на рівні підприємств та державному рівні, адаптацію до екологічних і соціальних норм ЄС та залучення фінансових фондів в розвиток інфраструктурної складової країни. [48]

З цього випливає, що управління міжнародною інвестиційною привабливістю в контексті євроінтеграції вимагає від українських підприємств не лише реагування на зовнішні виклики, а й активної участі у формуванні внутрішніх стратегій, спрямованих на підвищення якості, ефективності менеджменту та інноваційності. Все це має забезпечити компаніям змогу не тільки відповідати міжнародним стандартам, а й активно конкурувати на європейських ринках.

1.3 Методичні підходи до оцінки міжнародної інвестиційної привабливості підприємств

Проаналізувавши сучасні наукові праці, можна дійти висновку, що існує велика кількість методологій, що використовуються для визначення інвестиційної привабливості середовища. Розповсюдженими є методи таких авторів як Г.К. Прибіткова, Г.О. Пухтаєвич, І.О. Бланк. [40]

І.О. Бланк виділяє основні критерії оцінки: роль галузі в економіці країни; перспективність і ефективність розвитку галузі; рівень державної підтримки галузі; визначення специфіки ринку.

Г.О. Пухтаєвич описує основні критерії оцінки такі як прибутковість галузі; перспективність розвитку галузі; інвестиційні ризики.

За методичним підходом Г.К. Прибіткової, основними критеріями оцінки є виробничий потенціал галузі; фінансовий результат діяльності підприємств галузі; інвестиційна активність підприємств галузі та трудовий потенціал підприємств галузі. [40]

Процес оцінки інвестиційної привабливості може бути представлений за допомогою різноманітних методологій, залежно від критеріїв та фокусу аналізу. Фокусуючись на аналізі інвестиційної привабливості галузі, можна побачити, що основні підходи поділяються на декілька типів:

- 1) Методики, що ґрунтуються на різноманітних оцінках експертів;
- 2) Методики, що ґрунтуються на статистичній інформації;

3) Комбіновані методики, що ґрунтуються на експертно-статистичних розрахунках. [37]

Перший підхід, що здійснюється за допомогою експертних оцінок, акцентує увагу на значущості показників, які аналітики та інвестори вважають критичними для визначення потенціалу інвестування. Цей підхід надає можливість адаптувати показники до специфічних інвестиційних потреб та провести глибокий аналіз.

Друга методологія ґрунтується на статистичних даних, яка передбачає, що високі показники надходження капіталів свідчать про високу інвестиційну привабливість. Цей підхід дозволяє використовувати формалізовані критерії оцінки, але може не враховувати всіх нюансів, які є важливими для конкретних інвесторів.

Комбіновані методики включають елементи декількох підходів. Поєднання експертних оцінок, і статистичного аналізу дозволяє обробляти різні типи даних для отримання більш повного розуміння інвестиційного клімату середовища.

В той же час, кожен з перелічених підходів має свої недоліки, зокрема це занадто вузький фокус, наприклад лише на суб'єктивній оцінці інвестора, лише на фінансових показниках, або навпаки робота з надмірною кількістю інформації часто ускладнює процес аналізу, перешкоджаючи виокремленню чітких та значущих показників.

Щодо визначення інвестиційної привабливості підприємства, розповсюджені такі підходи [16]:

- Аналіз фінансових результатів діяльності компанії;
- Інтегральний підхід, який включає додаткові аспекти функціонування бізнесу та оцінює підприємство з багатьох точок зору;
- Ринковий метод, який вивчає привабливість акцій та цінних паперів компанії та аналізує індикатори фондового ринку;
- Вартісний підхід, де основним критерієм оцінки інвестиційної привабливості є збільшення ринкової вартості підприємства.

Іноземні економісти підкреслюють, що всебічний аналіз найважливіших аспектів діяльності підприємства є ключовим для оцінки його інвестиційної привабливості. Основні напрямки аналізу включають:

1. Потенціал доходів – оцінка різних інвестиційних можливостей з порівнянням прибутковості та ризиків;
2. Фінансова стабільність – аналіз фінансової стійкості та прогнозування майбутнього розвитку;
3. Ринковий потенціал – вивчення ринкових перспектив та конкурентоспроможності продуктів;
4. Технологічні можливості – дослідження техніко-економічних альтернатив та вибір оптимальних технологій;
5. Управлінська ефективність – аналіз організаційної структури та політики управління;
6. Екологічний вплив – оцінка екологічних ризиків та розробка заходів щодо їх мінімізації;
7. Соціальний вплив – оцінка впливу проекту на соціальне середовище регіону, включно з зайнятістю та життєвими умовами. [18]

У дослідженні методів оцінки інвестиційної привабливості більшість науковців вважає за доцільне фокусуватися саме на аналізі фінансового стану підприємства. Головним підкріпленням до поданої теорії є те, що під час визначення міжнародної інвестиційної привабливості середовища, інвестори спрямовують потік інвестицій у вже заздалегідь обрані країни, регіони і галузі після комплексного аналізу, що включає як якісні так і кількісні показники, отже головним питанням залишається вибір найбільш фінансово стабільного підприємства у раніше обраному середовищі. Це дозволяє їм максимально точно визначити потенціал вкладених коштів і врахувати ризики інвестування у конкретне підприємство.

Менша частина дослідників пропонує використання інтегрального показника, що об'єднує декілька фінансових і нефінансових метрик для оцінки інвестиційної привабливості. Даний підхід, як було вказано раніше має свої недоліки. Найбільший

ризик виникає у можливості вибору не повних або не коректних показників, наявність суб'єктивізму у вагових оцінках показників, а також відсутність стандартизованого інтегрального показника, що ускладнює порівняльний аналіз між різними підприємствами або проектами. [52]

Отже, у процесі розрахунку міжнародної інвестиційної привабливості підприємства варто розділити аналіз на два етапи. Перший етап передбачає детальний аналіз конкурентоспроможності підприємства, що здійснюється через комплексне дослідження внутрішнього та зовнішнього середовища. Цей аналіз має на меті виявлення стратегічних переваг та недоліків організації, оцінку впливу зовнішніх геополітичних, економічних і соціальних факторів, а також аналіз внутрішніх процесів і ресурсів.

Другий етап – аналіз переліку фінансових показників, на основі інформації, що міститься у фінансовій звітності підприємства. А саме, розрахунок рентабельності активів підприємства (ROA), рентабельності реалізації товарів, рентабельності продукції та коефіцієнту поточної ліквідності.

Рентабельність активів підприємства розраховується за формулою [54]:

$$Raп = (ЧП/(A1+A2)/2)*100\% \quad (1.1)$$

де $Raп$ – рентабельність активів підприємства; ЧП – чистий прибуток; $A1$ – активи підприємства на початок звітного періоду; $A2$ – активи підприємства на кінець звітного періоду.

Рентабельність реалізації товарів підприємства розраховується за формулою [32]:

$$Ppea = (ЧП/ЧД)*100\% \quad (1.2)$$

де R_{rea} – Рентабельність реалізації товарів підприємства; ЧП – чистий прибуток; ЧД – чистий дохід від реалізації товарів, робіт та послуг.

Рентабельність продукції підприємства розраховується за формулою [33]

$$R_{пр} = (ПР/ПС) * 100\% \quad (1.2)$$

де $R_{пр}$ – Рентабельність продукції підприємства; Пр – прибуток; ПС – повна собівартість реалізованої продукції.

Коефіцієнт поточної ліквідності підприємства розраховується за формулою [22]:

$$K_{пл} = (ОА/КЗ) * 100\% \quad (1.3)$$

де $K_{пл}$ – Коефіцієнт поточної ліквідності підприємства; ОА – оборотні активи; КЗ – короткострокові зобов'язання.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ»

2.1 Організаційно-економічна характеристика виробничо-господарської діяльності підприємства.

Організаційно-економічна характеристика ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» відображає комплексну структуру та стратегічні напрямки розвитку компанії в умовах сучасного агропромислового ринку. Товариство з обмеженою відповідальністю «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» було засноване 26 січня 2022 року та зареєстроване за адресою: Україна, місто Київ, вул. Шулявська, будинок 7. ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» було зареєстровано зі статутним капіталом у розмірі 10 тисяч гривень та має статус юридичної особи з обмеженою відповідальністю, що визначає форму власності та зобов'язання перед третіми сторонами. Підприємство відіграє роль материнської компанії в структурі агрохолдингу, що був заснований в умовах зростаючих економічних викликів 2022 року. [29]

Підприємство спеціалізується на здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, основним напрямком якої є експорт зернових культур. Продуктовий портфель включає переважно кукурудзу (80% від загального обсягу), ячмінь (10%), та різновиди шроту: соняшниковий і соєвий, гранульований для корму для тварин (10%). Також здійснюється експорт соняшникової олії в менших обсягах. (Рис 2.1)

Рис. 2.1 Експорт зернових культур на підприємстві ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» за категоріями

Джерело: складено автором на основі [29]

Основні ринки збуту — Ліван і Єгипет. Стратегічна орієнтація на ці країни вимагає від компанії забезпечення високих стандартів якості та надійності логістичних операцій.

ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» координує діяльність переліку компаній, що формують структуру агрохолдингу. До його складу входять чотири основні установи, розташовані в різних регіонах України, що сприяє різноманітності виробничих можливостей.

ТОВ «СГП "ДНІПРО"» розташоване у селі Ганнопіль, Хмельницька область, спеціалізується на вирощуванні кукурудзи та сої, з загальним земельним банком у 2000 га. Власність включає ангари та зерносушарку, що забезпечує первинну обробку врожаю. [43]

ТОВ «АГРОХОЛДИНГ БАРАНІВКА» знаходиться в селі Кашперівка, Житомирська область, займається вирощуванням зернових культур кукурудзи та сої на площі 1500 га. [41]

ТОВ «ПОЛІССЯ 2010» розташоване у селищі Макарів, Київська область, фокусується на вирощуванні кукурудзи, використовуючи земельний банк розміром 1000 га. [42]

ТОВ «АГРОТРЕЙД ЛОГІСТИКА» відіграє вирішальну роль у ланцюзі внутрішньої та міжнародної логістики агрохолдингу. Компанія володіє елеватором в місті Ізяслав, Хмельницька область, який має потужність зберігання до 5000 т зерна. Оснащення елеватора дозволяє виконувати комплексні операції з обробки зерна, включно з його сушінням, забезпечуючи досягнення оптимального рівня вологості, а також очищення зерна від домішок, перед подальшою реалізацією. [2]

Агротехнічні послуги, що надаються ТОВ «АГРОТРЕЙД ЛОГІСТИКА», охоплюють всі ключові аспекти сучасного землеробства на кожному з етапів виробництва зернових культур. Це включає підготовку землі, посів, комплекс заходів із захисту рослин від шкідників та хвороб, а також збір врожаю. Компанія використовує власний парк сучасної сільськогосподарської техніки, включно з тракторами, причіпним обладнанням, сівалками, обприскувачами та збиральними комбайнами, що дозволяє забезпечувати високу якість і ефективність робіт. Після збору врожаю ініціюється процес обробки зерна, а саме, процес приведення зерна до стійкого стану – сушіння. ТОВ «СГП "ДНІПРО"» реалізує ці операції на власних технічних потужностях. Водночас, інші структурні одиниці агрохолдингу направляють зерно на елеватор ТОВ «АГРОТРЕЙД ЛОГІСТИКА» для проведення всіх необхідних процедур для отримання зерна оптимальної кондиції.

ТОВ «АГРОТРЕЙД ЛОГІСТИКА» забезпечує організацію відвантаження зерна на автомобільний та залізничний транспорт, що спрямований до порту Рені для подальшого експорту. Компанія керує парком з 13 зерновозів «Сканія», призначених для транспортування зерна з господарств до порту. Ці транспортні засоби надаються в користування іншій структурній одиниці – ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ», що підкреслює інтеграцію діяльності компаній в рамках агрохолдингу. За допомогою всієї наявної техніки в парку ТОВ «АГРОТРЕЙД ЛОГІСТИКА», здійснюється

комплекс робіт для компаній агрохолдингу від початку до кінця, без необхідності залучення додаткових агрегатів.

Компанія здійснює пошук, відбір і закупівлю зернових на території України, де фахівці ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» аналізують ринкові умови та визначають оптимальні точки закупівлі за ціною, яка відповідає установленим бюджетним рамкам.

Головний основний офіс ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» розташований у Києві, де зосереджено більшість адміністративних функцій, включно з бухгалтерією та кадровим відділом. Компанія має регіональні представництва в містах Рені та Ізяславі. Ці офісні приміщення відіграють ключову роль у забезпеченні закупівельних процесів та управлінні логістичними потоками на місцевому рівні. В Рені, компанія володіє складськими приміщеннями для тимчасового зберігання зерна перед його відвантаженням на кораблі. Ця інфраструктура надає можливість зробити управління потоками зерна гнучким, нівелюючи додаткові витрати за зберігання під час збоїв або затримок у розкладах морських транспортних перевезень. Команда фахівців координує завантаження зерна на автотранспорт та залізничний транспорт, а також відповідає за забезпечення ефективних портових операцій. ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» приділяє особливу увагу контролю якості зерна, залучаючи для цього кваліфікованих лаборантів на засадах зовнішнього співробітництва. Фахівці регулярно проводять аналіз зерна на етапах його прийому в порт та перед відвантаженням, використовуючи сучасне обладнання для аналізу якості продукції.

Організація внутрішньої логістики включає збір та первинну обробку зерна на власних елеваторах, підготовку до транспортування та забезпечення доставки зерна до порту Рені. Великий автопарк зерновозів та розвинута мережа залізничних перевезень дозволяють оптимізувати витрати та скоротити час доставки, що має стратегічне значення для ефективної експортної діяльності. У рамках внутрішньої логістики компанія керує 13-ма зерновозами «Сканія» та зерновозами інших марок в кількості до 150-ти шт., залученими на умовах оренди.

ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» укладає міжнародні договори на поставку зерна з основними партнерами на умовах FOB в порту Рені. FOB (Free On Board) — міжнародний торговий термін з групи «Інкотермс». [50] Здійснення перевезень на цих умовах зобов'язує продавця доставити товар до порту та завантажити його на судно, вказане покупцем. Витрати на доставку до судна та його завантаження зазвичай несе продавець. Ризики втрати або пошкодження товару переходять від продавця до покупця в момент, коли товар перетинає борт судна. Оплата за контрактами здійснюється після завантаження кораблів і надання основних транспортних документів (коносаментів).

Управлінська структура ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» відповідає класичній моделі корпоративного управління з чітким поділом стратегічних та оперативних повноважень. Загальні збори учасників формують основну стратегічну директиву, визначають основні напрямки розвитку та інвестиційну політику. Директор компанії, призначений загальними зборами, відповідає за щоденне управління, оперативне рішення задач, ведення переговорів з партнерами та контроль за ефективністю виконання стратегічних цілей.

Вид установчого документа, що визначає предмет та цілі діяльності підприємства – статут організації.

Предмет діяльності включає широкий спектр напрямків, які охоплюють комерційну, торгівельну, виробничу, інформаційну, експортно-імпортну, фінансову, інвестиційну, консультаційну, будівельну, науково-дослідну, юридичну, рекламну, дилерську та інші діяльності, які не суперечать чинному законодавству України.

Центральними цілями діяльності ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» є організація підприємницької діяльності, залучення юридичних та фізичних осіб до діяльності по інвестуванню в економіку капіталовкладень, виробництво та продаж продукції, виконання робіт та надання послуг різного технічного та функціонального призначення. Ключове завдання полягає у підвищенні добробуту і задоволення потреб населення та у збільшенні прибутку. Компанія поділяє свою структуру на два

підрозділи – адміністрація та збут. У таблиці 2.1 наведений штатний розпис персоналу.

Таблиця 2.1

Штатні працівники ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ»

Номер	Назва підрозділу	Посада	Кількість штатних одиниць
1	Адміністрація	Директор	1
2		Заступник директора	1
3		Головний бухгалтер	1
4		Начальник відділу кадрів	1
5		Бухгалтер	2
6	Збут	Заступник директора з постачання	1
7		Заступник директора з логістики	1
8		Начальник відділу логістики	1
9		Менеджер з постачання	2
10		Менеджер зі збуту	1,5
11		Менеджер (управитель) з логістики	1
12		Водій автотранспортних засобів	1
13		Старший бухгалтер зі збуту (з дипломом магістра)	1
14		Бухгалтер зі збуту	2
15		Комірник	1

Джерело: складено автором

Організаційна модель управління ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» зображена на рисунку 2.2 та розкривається через схему організаційної структури підприємства.

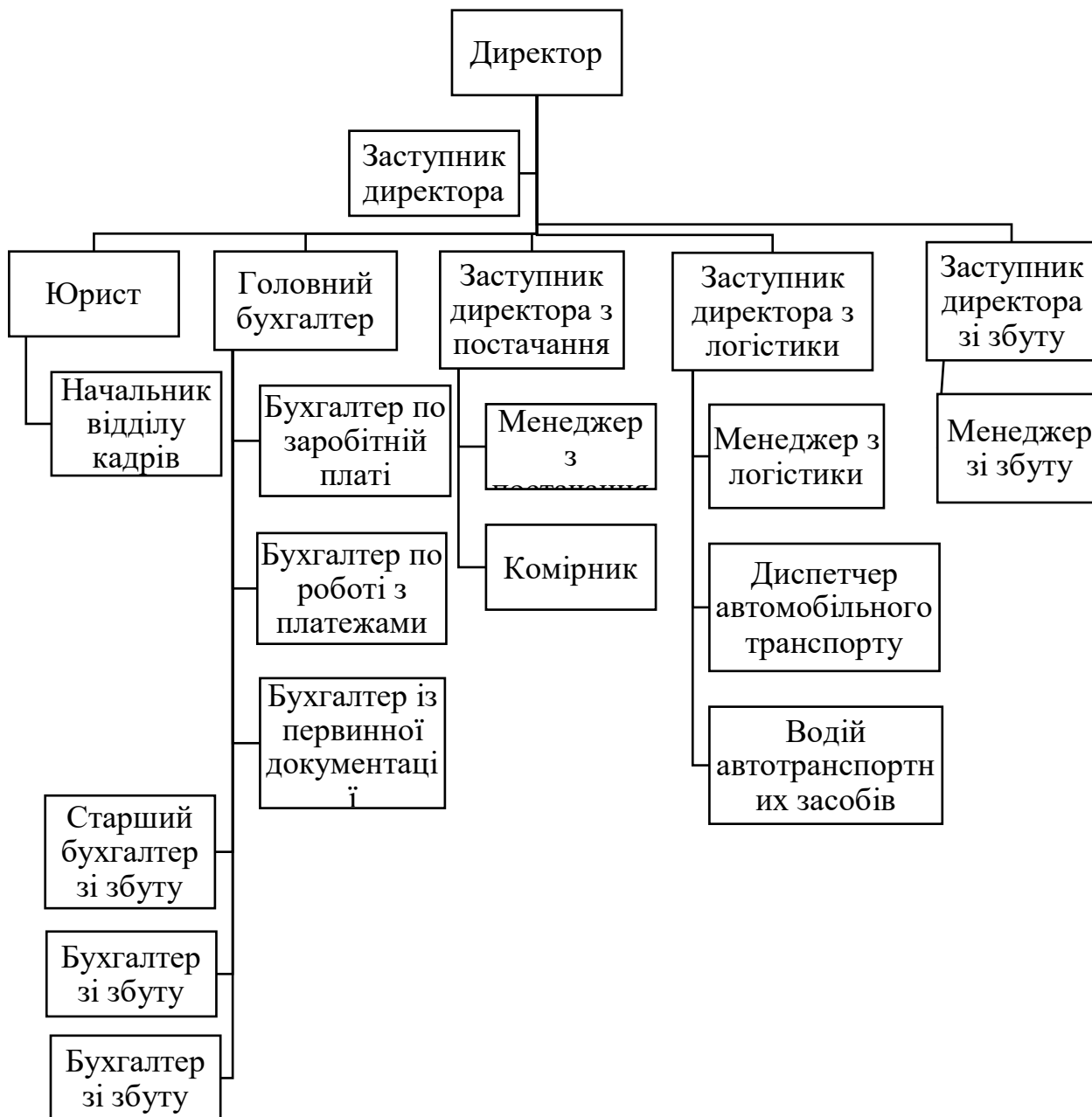

Рис. 2.2 Управлінська структура ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ»

Джерело: складено автором

З рисунку 2.2 видно, що зображена організаційна структура є ієрархічною (також лінійна, бюрократична), на вершині управління якою знаходиться директор, з

найвищим рівнем влади. Ієрархічна організаційна структура є класичним типом управління в компаніях. Така система характеризується вертикальним розподілом авторитету, де кожен нижчий рівень підпорядковується верхньому. При цьому методі організації прийняття рішень також здійснюється зверху вниз.

Дана управлінська структура має такі переваги:

- ефективний контроль та моніторинг. Керівництво має змогу легко контролювати всі процеси в організації, що допомагає забезпечити дотримання стандартів та цілей компанії.
- ефективність у комунікації та прийнятті рішень. Вертикальна структура забезпечує прямі та чіткі комунікаційні канали, що дозволяє швидко та ефективно передавати інформацію та виконувати поставлені задачі, уникаючи їх дублювання.
- чіткий розподіл влади і відповідальності. Ієрархічна структура сприяє ефективному розподілу ролей, де кожен співробітник чітко знає свої обов'язки.
- вузька спеціалізація та професіоналізм. Завдяки обмеженим точкам впливу на працівників нижчого рівня, працівники мають можливість фокусуватися на завданнях вузької сфери діяльності, що, в свою чергу, допомагає стати спеціалістами. [17]

Ієрархічна структура організації характеризується наступними недоліками:

- обмежена гнучкість та адаптація до змін. Ієрархічні структури часто виявляються негнучкими і повільними у реагуванні на зміни у зовнішньому середовищі через бюрократичну складову у вигляді багаторівневої структури.
- ризик ізоляції керівництва. У великих організаціях ієрархічна структура може ускладнювати прямі зв'язки між керівництвом та нижчими рівнями персоналу, збільшуючи час, необхідний для комунікації та реакції на оперативні потреби.
- відсутність залучення ініціативності персоналу. Відсутність горизонтальної взаємодії між працівниками одного рівня обмежує їх ініціативність, оскільки вони не мають можливості колективно вирішувати проблеми, що може спричинити зниження оперативності та ефективності вирішення внутрішніх питань організації. [17]

2.2 Аналіз інвестиційного середовища агросектору України

У сучасних умовах глобалізації та зростання конкурентного тиску, інвестиційна діяльність в аграрному секторі України набуває особливої актуальності. Значна роль агропромислового комплексу в економіці країни, зумовлює необхідність глибокого та всебічного аналізу інвестиційного середовища даного сектора. У таблиці 2.2 представлено динаміку капітальних інвестицій в економіку України та зокрема в сектор сільського господарства за період 2010-2022 рр.

Таблиця 2.2

Динаміка капітальних інвестицій в економіку України за період 2010-2022 рр.

Роки	Капітальні інвестиції в економіку, млн. грн.	Капітальні інвестиції в сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство млн. грн	Частка капітальних інвестицій в галузь сільського господарства України від загальних капітальних інвестицій в економіку України, %
2010	180575,5	11062,6	6,1
2011	241286	16466	6,8
2012	273256	18883,7	6,9
2013	249873,4	18587,4	7,4
2014	219419,9	18795,7	8,6
2015	273116,4	30154,7	11,0
2016	359216,1	50484	14,1
2017	448461,5	64243,3	14,3
2018	578726,4	66104,1	11,4
2019	623978,9	59129,5	9,5
2020	508217	50679,7	10,0

2021	673899,3	69950,3	10,4
2022	409660	51439,5	12,6

Джерело: складено автором на основі [9]

Аграрна галузь України традиційно відіграє стратегічну роль у національній економіці, проте її інвестиційне середовище залишається досить динамічним і нестійким під впливом геополітичних змін. Проаналізувавши статистичні дані для визначення стану інвестиційного середовища України можна помітити певну тенденцію. Аналіз показує загальне зростання обсягів інвестицій, із значними коливаннями, спричиненими зовнішніми чинниками.

За період з 2010 по 2022 роки динаміка інвестиційної привабливості проходить кілька етапів змін, які відображають основні тенденції кожного з цих періодів. Тому доцільно поділити цей часовий проміжок на декілька умовних відрізків.

Інвестиційна динаміка в Україні в період з 2010 по 2014 рік відзначалась поступовим зростанням з піком капітальних інвестицій в економіку у 2012 році, що становили 273256 млн. грн, та спадом до 219419,9 млн. грн у 2014 році, що було частково спричинено політичною нестабільністю та різними економічними викликами в країні.

Найбільш активний позитивний ріст капітальних інвестицій прослідковується з 2015 по 2019 рік. Цей період характеризується посиленням довіри інвесторів та покращенням інвестиційного середовища України. За ці роки показники показують найбільший приріст інвестицій, де капітальні інвестиції сягнули максимуму в 623978,9 млн грн у 2019 році.

Показник динаміки капітальних інвестицій в економіку України свідчить про різкий спад інвестицій у 2020 році, що був спричинений багатьма факторами пов'язаними в основі з глобальною пандемією COVID-19. [44]

Капітальні інвестиції в економіку за 2020 рік становили 508217 млн. грн, в той час як найбільший обсяг капітальних інвестицій у економіку України був

зафіксований у 2021 році та склав 673899,3 млн. грн. Це демонструє вразливість економіки до зовнішніх викликів, однак також відображає еластичність та здатність до швидкого відновлення.

Прослідковується наявний взаємозв'язок між загальними інвестиціями в економіку країни та динамікою капітальних інвестицій в галузь сільського господарства 2020 року. Капітальні інвестиції у галузь сільського господарства у 2020 році становили 50679,7 млн. грн, що є найнижчим показником за попередні 3 роки, та вже у 2021 році показник набув найвищого значення за попередні роки і становив 69950,3 млн. грн, а у 2022 році показник інвестицій знизився відповідно до загального обсягу інвестицій в економіку країни, проте у відсотковому відношенні складав 12,5% у порівнянні із 10,4% від загального обсягу у попередньому році.

Зниження обсягу капітальних інвестицій в економіку України у 2022 році, та зокрема в секторі сільського господарства, при одночасному збільшенні його відсоткової частки від загального обсягу капітальних інвестицій, підкреслює особливу стратегічну важливість аграрного сектору у вказаний проміжок часу. Це вказує на переорієнтацію інвестиційних пріоритетів, акцентуючи ресурси на підтримці та розвитку цієї галузі незважаючи на скорочення загальних інвестицій, що стало наслідком повномасштабного вторгнення від 24 лютого 2022 року. (Рис 2.3)

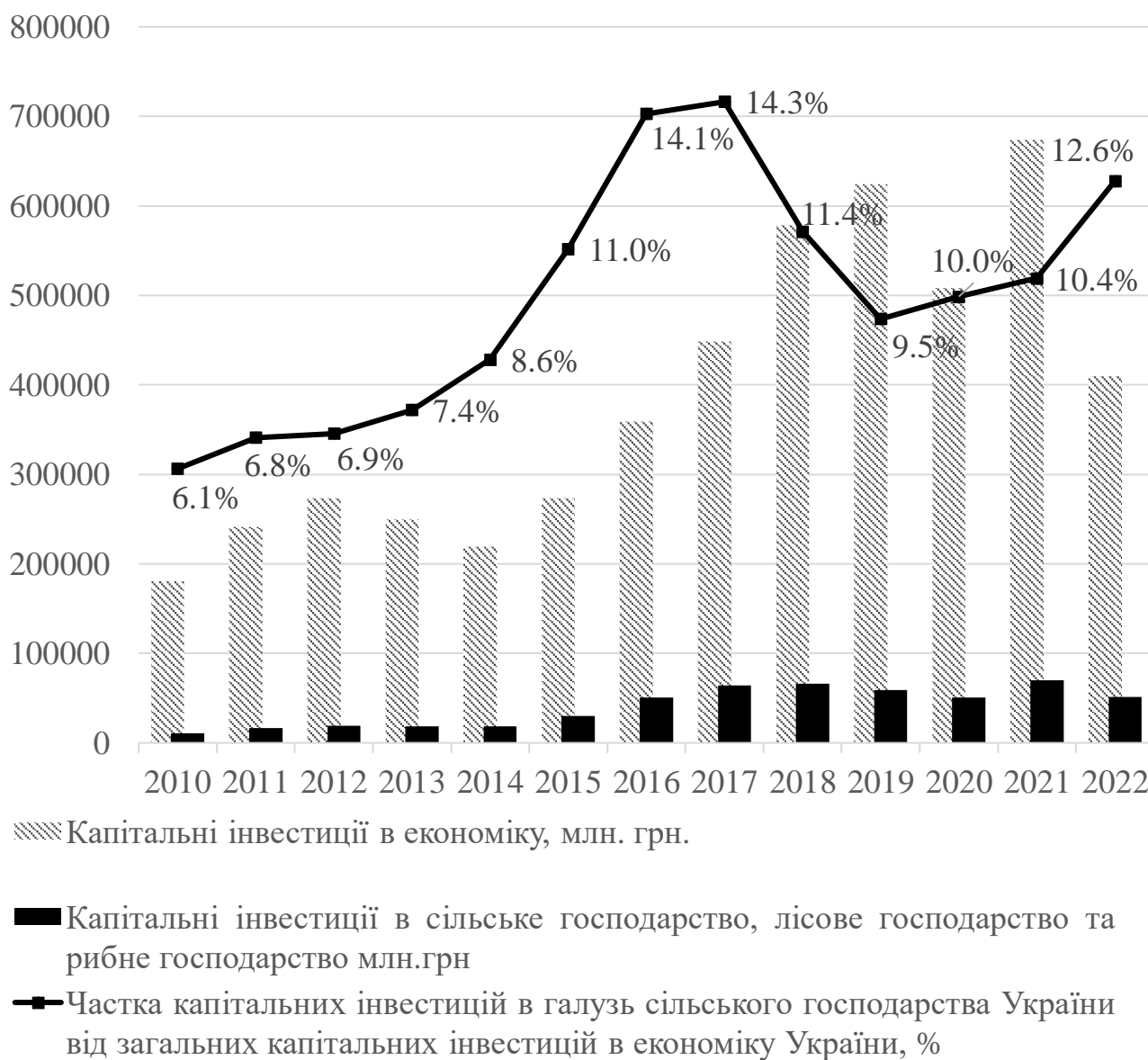

Рис. 2.3 Порівняння показників інвестицій в економіку України та сільське господарство

Джерело: складено автором на основі [9]

Для всебічного розуміння інвестиційного клімату України, необхідно розглянути надходження прямих інвестицій з урахуванням процесу євроінтеграції та відокремленим аналізом залучення прямих інвестицій від країн Європейського Союзу. (табл. 2.3)

Таблиця 2.3

Обсяг надходження прямих інвестицій (акціонерний капітал) в сільськогосподарську галузь України за період 2016-2019 рр.

	Обсяги на 1 січня, млн. дол. США				На 31 грудня 2019, млн. дол. США
	2016	2017	2018	2019	
Прямі інвестиції в сільське, лісове та рибне господарство	502,2	586,2	578,6	451,9	542,1
Прямі інвестиції з країн ЄС	24 982,80	23 425,70	24 145,20	25 972,30	28 289,30
Усього прямих інвестицій в економіці України	32 122,50	31 230,30	31 606,40	32 905,10	35 809,60

Джерело: складено автором на основі [9]

З таблиці видно, що прямі інвестиції з країн ЄС в національну економіку України щороку складають більшу частину від надходжень з усіх країн світу. За період 2016-2019 рр. наявні коливання від 75% до 80% від загального числа прямих інвестицій в економіці України.

За даними звіту Міністерства економіки України, станом на кінець 2021 року обсяг прямих іноземних інвестицій в національну економіку склав 65,7 млрд. доларів США. Серед провідних галузей, які найбільше приваблювали інвестиції, домінує промисловість із часткою 43.7% та торгівля з 15.5%.

Серед головних країн-інвесторів Кіпр і Нідерланди виступають як ключові учасники, інвестувавши відповідно 31.7% та 21.6% від загального обсягу, що вказує на значний вплив європейських економік у фінансуванні українських підприємств та проектів. [19] (рис. 2.4)

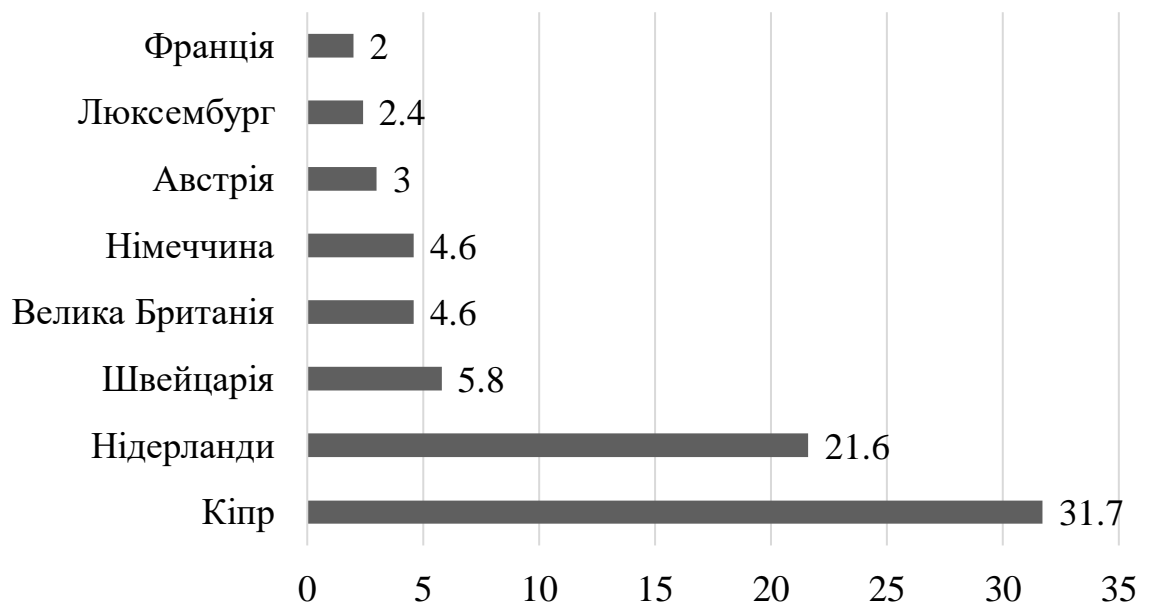

Рис. 2.4 Питома вага країн Європи у структурі залучених іноземних інвестицій в економіку України у 2021 р.

Джерело: складено автором на основі [19]

Під час аналізу основних показників діяльності сільськогосподарських підприємств на період до 2021 року було обрано 3 основних показники для загального порівняння клімату сільського господарства починаючи від 2010 року. Валова додана вартість в галузі сільського господарства є важливим показником, який відображає загальну економічну ефективність та продуктивність галузі. Збільшення цього показника може свідчити про впровадження інновацій, підвищення продуктивності праці та ефективне використання ресурсів. Основні засоби, які включають в себе земельний потенціал, будівлі, транспорт та обладнання, є індикатором капіталовкладень у галузь та її потенціал для подальшого розвитку. Кількість найманих працівників, з в свою чергу, відображає людський ресурс галузі, а зміни в їх чисельності можуть вказувати на автоматизацію процесів чи зміни в структурі виробництва. Динаміка згаданих показників наведена в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Основні показники діяльності сільськогосподарських підприємств до
повномасштабного вторгнення Росії на територію України

Показники	2010	2015	2019	2020	2021
Валова додана вартість в сільському, лісовому та рибному господарстві, млн. грн	82948	23980 6	356563	393077	593367
Основні засоби в сільському, лісовому та рибному господарстві, млн. грн	17139 2	21016 9	469383	540463	595909
Кількість найманих працівників в сільському, лісовому та рибному господарстві, тис. осіб	724,8	569,4	535	506,5	502,9

Джерело: складено автором на основі [9]

Загальне постійне зменшення кількості найманих працівників з 724,8 тис. осіб у 2010 році по 502,9 тис. осіб у 2021 році відображає підвищення автоматизації, покращення технологій та ефективності праці. Ці дані вказують на те, що галузь стає більш капіталомісткою і технологічною, при цьому збільшуючи свою вартість, при зменшенні кількості залученої робочої сили. Вдосконалення технологій та методів ведення сільського господарства може збільшувати вихід продукції на одного працівника, знижуючи потребу в загальній кількості найманих працівників у сільському господарстві. Постійне загальне зростання валової доданої вартості з максимумом, що становив 593367 млн. грн у 2021 році та основних засобів, що досягли максимальної відмітки у 595909 млн. грн у 2021 році вказує на позитивні зміни в галузі сільського господарства.

За останні роки, сільськогосподарська галузь залишається досить різноманітною та є однією із основних сфер, що широко задіяна в зовнішньоекономічній діяльності країни. Вона охоплює виробництво багатьох категорій товарів. Основну частину експорту у сільськогосподарській галузі за 2022 рік займають продукти рослинного походження (13472682,9 тис. дол.), жири та олії тваринного або рослинного походження (5948570,7 тис. дол.), готові харчові продукти (2496887 тис. дол), живі тварини та продукти тваринного походження (1471818,7 тис. дол). (рис. 2.5)

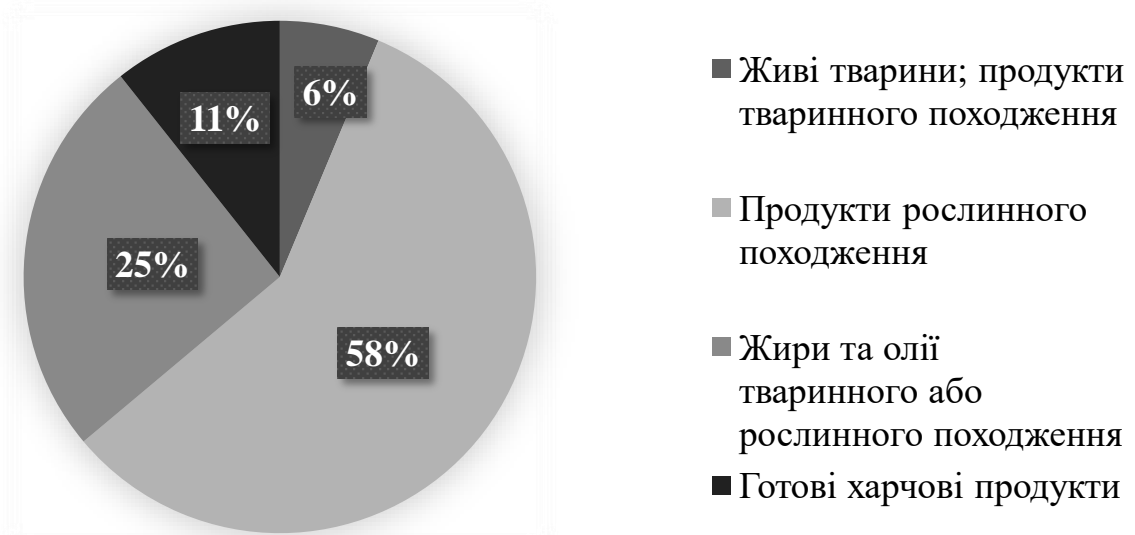

Рис. 2.5 Товарна структура експорту сільськогосподарської та продовольчої продукції за 2022 рік

Джерело: складено автором на основі [9]

Структура імпорту сільськогосподарської продукції в Україні демонструє, що основну частку складають готові харчові продукти, які є лідером серед імпортованих товарів (2645077,4 тис. дол.). Продукти рослинного походження займають друге місце (1926951 тис. дол.), живі тварини та продукти тваринного походження імпортуються на суму 1175217,1 тис. дол, а жири та олії тваринного або рослинного походження на 293884,8 тис. дол. (рис. 2.6)

Рис. 2.6 Товарна структура імпорту сільськогосподарської та продовольчої продукції за 2022 рік

Джерело: складено автором на основі [9]

Оцінка інвестиційної привабливості країни загалом може також бути досліджена завдяки міжнародним рейтингам, публікаціям у міжнародних статтях та дослідженнях, соціальних опитуваннях серед інвесторів. Таким джерелом, що займається публікацією динамічних аналізів важливих економічних показників країни можна вважати «Європейську Бізнес Асоціацію», за даними якого варто звернути увагу на показник інтегрального індексу інвестиційної привабливості України. На рисунку 2.7 показана динаміка цього показника за період 2013-2023 років.

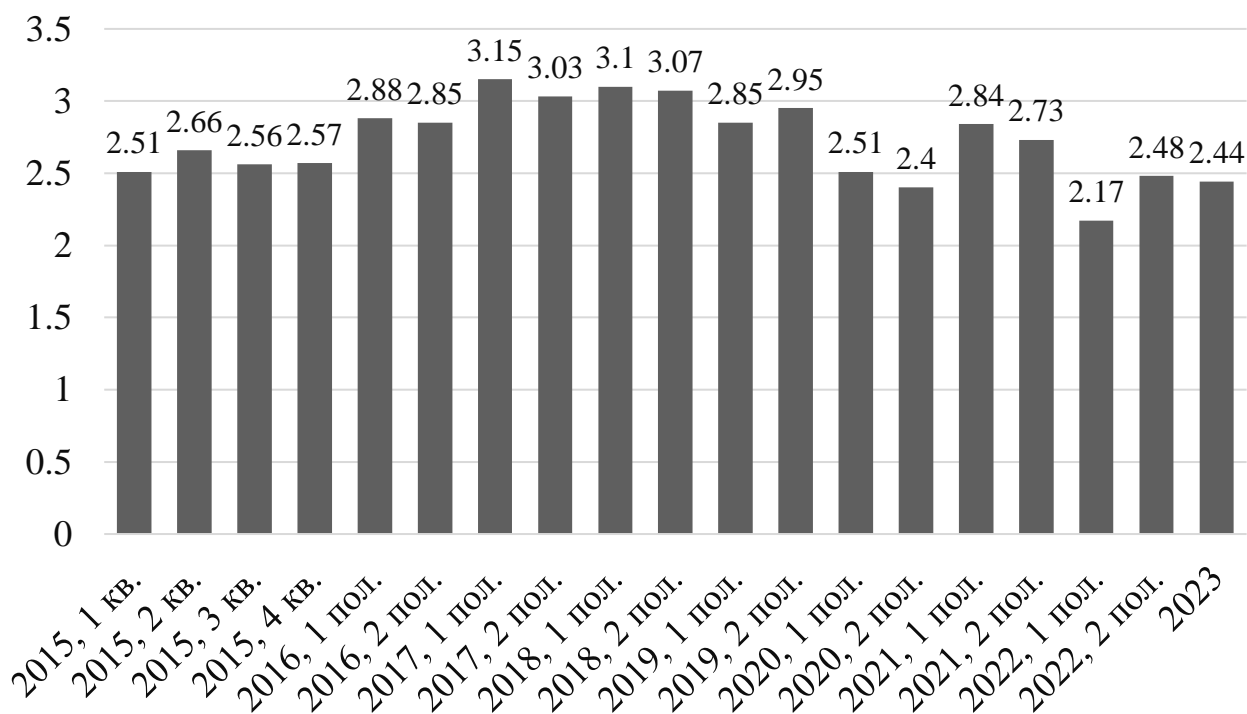

Рис. 2.7 Індекс інвестиційної привабливості України 2013-2023 рр.

Джерело: складено автором на основі [12]

Інтегральний показник Індексу інвестиційної привабливості України у 2023 році склав 2,44 з 5-ти можливих за шкалою Лайкерта. Опитування проводилось серед 85-ти топ-менеджерів. За загальною оцінкою більше 80% учасників вважають інвестиційний клімат в Україні несприятливим та відзначають погіршення клімату за попередні півроку. Головними негативними факторами, що відзначаються є: військове вторгнення з боку Російської Федерації, високий рівень корупції, неефективність судової системи, проблеми пов'язані з логістичними системами, обмеження валютних операцій.

Сучасний стан інвестиційного середовища України розкривається у контексті повномасштабного вторгнення від 24 лютого 2022 року. За даними видання «Forbes Ukraine» у період 2022-2023 років важливу роль в інвестиціях відіграли компанії, які вже мали потужності в країні до війни, такі як «Carlsberg» та «Nestle». Україна отримала міжнародну підтримку на 66 млрд. доларів, з яких 31 млрд. доларів у 2022 році та 35 млрд. доларів у 2023 році. Очікується, що в 2024 році фінансова допомога

сягне 42 млрд. доларів. Інвестиційний клімат в Україні залишається активним найбільше у секторах оборонної промисловості та інфраструктурних проєктів, а також спостерігається значний інвестиційний інтерес до венчурних ринків, особливо у сегментах, пов'язаних із інноваційними технологіями (agro tech, medical tech та ін). Для заохочення малого та середнього бізнесу наразі держава стимулює підприємства за допомогою різних програм підтримки, а зокрема кредитами за пільговими ставками. [47]

З метою підвищення привабливості України для стратегічних інвесторів та стимулювання економічного зростання, було ухвалено Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні», що передбачає державну підтримку великих інвестиційних проєктів та сприяє створенню нових високооплачуваних робочих місць та збільшенню конкурентоспроможності країни. Згодом його було доповнено змінами, які також торкаються Земельного кодексу України. [24]

2.3 Діагностика міжнародної інвестиційної привабливості ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ»

Для аналізу інвестиційної привабливості підприємства ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» було обрано комплексний підхід, що включає в себе аналіз головних компонентів які впливають на інвестиційну привабливість підприємства. Його складовими є: аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища, визначення і аналіз головних конкурентів, стратегічних планів і перспектив та аналіз фінансових показників підприємства.

Для первинної оцінки стратегічного становища ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» було здійснено SWOT-аналіз підприємства. Це важливий інструмент управління, який допомагає компанії визначити свої сильні та слабкі сторони, виявити можливості для зростання та розвитку, а також виявити потенційні загрози,

які можуть вплинути на ефективність її функціонування та успішність компанії загалом. [55] (табл. 2.5)

Таблиця 2.5

SWOT-аналіз ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ»

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> - забезпечення повного комплексу робіт та експорту від виробника до споживача ; - розвинута логістична мережа; - постійний контроль якості продукції за допомогою кваліфікованого та досвідченого персоналу; - ексклюзивний експорт продукції у ліван серед конкурентів; - вигідне стратегічне розташування приміщень компанії. 	<ul style="list-style-type: none"> - залежність від основних ринків збуту; - обмежена диверсифікація продукції; - недостатньо розвинена система закупівель.
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> - експансія на нові ринки; - розширення обсягів експорту через збільшення виробничих потужностей; - залучення нових професіоналів, для нових філій компанії. 	<ul style="list-style-type: none"> - політична нестабільність на внутрішніх/зовнішніх ринках; - зростаюча конкуренція; - створення нових законодавчих обмежень діяльності; - коливання валютних курсів; - сезонні коливання.

Джерело: складено автором

З SWOT-аналізу підприємства можна побачити, що ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» має стійкі стратегічні переваги, такі як розвинута логістична мережа, високий рівень контролю якості продукції та ексклюзивність на певних експортних ринках, зокрема в Лівані. Проте, компанія стикається з викликами, пов'язаними з обмеженою диверсифікацією продукції та залежністю від основних ринків збуту, що підвищує ризик в умовах політичної нестабільності та коливань валютних курсів. Незважаючи на це, існуючі можливості для розширення на нові ринки та залучення кваліфікованих фахівців відкривають шляхи для подальшого росту та збільшення стійкості компанії.

Для подальшого розширеного аналізу зовнішнього середовища підприємства застосовується PEST-аналіз, що є фундаментальним інструментом для розуміння макроекономічних умов, в яких функціонує компанія. Цей аналіз дозволяє виявити важливі політичні, економічні, соціокультурні та технологічні фактори, які мають вплив на бізнес-середовище і можуть визначити стратегічні напрямки розвитку компанії, що допомагає краще адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі, оптимізувати стратегічне планування та ефективно реагувати на зовнішні виклики. [49] (табл. 2.6)

Таблиця 2.6

PEST-аналіз ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ»

Політичні фактори (Political)	Економічні фактори (Economic)
<ul style="list-style-type: none"> - зміни в політиці держави в частині зовнішньоторговельних відносин; - політична нестабільність; - торговельні угоди. 	<ul style="list-style-type: none"> - світові ціни на зерно; - коливання валютних курсів; - глобальні економічні тенденції.
Соціокультурні фактори (Social)	Технологічні фактори (Technological)
<ul style="list-style-type: none"> - зміна споживчих вподобань; 	<ul style="list-style-type: none"> - діджиталізація процесів;

- демографічні зміни.	- автоматизація сільськогосподарських операцій.
-----------------------	--

Джерело: складено автором

З PEST-аналізу ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» можна побачити, що компанія знаходиться в динамічному зовнішньому середовищі, де політичні, економічні, соціокультурні та технологічні фактори мають значний вплив її стратегічні напрямки та потенціал росту. Політична нестабільність та зміни в зовнішньоторговельних політиках впливають на умови торгівлі, що вимагає від компанії гнучкості та адаптивності у своїй діяльності. Важливу роль у цьому також відіграють торговельні угоди, які можуть як створювати нові можливості, так і нести ризики, залежно від змін у міжнародних відносинах.

На економічному фронті, світові ціни на зерно та коливання валютних курсів безпосередньо впливають на прибутковість компанії. Глобальні економічні тенденції, такі як рецесії або періоди інтенсивного економічного зростання, також мають значний вплив на операційну діяльність та стратегічне планування.

З соціокультурної точки зору, зміна споживчих вподобань і демографічні зміни представляють собою як виклики, так і можливості. Зростаюча свідомість споживачів щодо сталого розвитку та екологічно чистих виробничих практик може спонукати компанію до впровадження інноваційних методів обробки зерна, що зменшують вплив на довкілля та підвищують якість експортованої продукції. На технологічному рівні, діджиталізація та автоматизація процесів дозволять компанії збільшити ефективність, знизити витрати та покращити якість продукції. У часи стрімкого розвитку сучасних технологій, інвестиції в сучасні технології стають ключовими для забезпечення конкурентних переваг на ринку.

У підсумку, проведений PEST-аналіз вказує на необхідність для ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» адаптуватися до швидко змінюваних умов зовнішнього середовища, активно реагувати на зміни в політичному ландшафті та економічних

реаліях, застосовувати інноваційність у підходах до задоволення потреб ринку та використовувати новітні технології для підвищення конкурентоспроможності.

Основною стратегічною ціллю компанії ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» є значне збільшення експорту зернових культур мінімум удвічі у 2024 році порівняно з попереднім роком. Для досягнення цієї мети компанія активно працює над залученням нових клієнтів в Лівані. ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» активно розширює свою діяльність на ринку Лівану, який виступає як ключовий посередник у подальшому експорті продукції до Йорданії. Це пов'язано з високими витратами на фрахт у Йорданії, що робить більш вигідним для Лівану закупівлю товару в українського підприємства, використовуючи порт Триполі з подальшим продажем зерна як на внутрішньому ринку так і експортом у Йорданію.

Компанія також активно вирішує проблеми у своїх закупівельних процесах, зокрема шляхом розробки більш систематизованого підходу до закупівлі зернових, що включає збільшення чисельності закупівельників та вдосконалення внутрішньої логістики для більш ефективного переміщення товарів до порту Рені. Ці заходи допомагають підвищити ефективність та скоротити часові витрати на доставку продукції.

Одним з найсуттєвіших ризиків, що впливають на ефективну діяльність підприємства, є нестабільність ціноутворення на ринку зерна в Україні, що зумовлено внутрішніми та зовнішніми чинниками. До таких факторів належать коливання валютних курсів і геополітичні потрясіння. Крім того, серед викликів слід виділити процеси, спричинені військовими діями на території України, що мають вплив на скорочення робочої сили. Ці ризики можуть значно обмежувати продуктивні потужності підприємства та його здатність виконувати задовольняти потреби ринку.

Основними конкурентами ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» на ринку аграрної продукції є такі компанії як ТОВ СП «НІБУЛОН» [26], ТОВ «СОЛАГРО ТРЕЙД» [28] та ПП «АГРОФОНД-2022» [27].

ТОВ СП «НІБУЛОН» є лідером серед зернових виробників та експортерів в Україні, із значною логістичною мережею, земельним банком, сучасним флотом та

великими потужностями для зберігання та обробки зернової продукції. Компанія існує на ринку з 1991 року та за свій час функціонування встигла стати ключовим гравцем в сфері експорту сільськогосподарської продукції. Перевагою компанії ТОВ СП «НІБУЛОН» є вдале розташування в місті Миколаєві – важливому зерновому експортному центрі, здатність транспортувати зерно по внутрішніх водних шляхах, що знижує витрати на транспортування та підвищує оперативність поставок товарів. Підприємство активно залучене у інвестиціях у сучасні технології та практики і в економіку країни загалом. Ринок експорту компанії є досить диверсифікованим, він включає країни Азії, Африки, Європи та Північної Америки. [26]

Серед інших конкурентів виділяється ТОВ «СОЛАГРО ТРЕЙД», що було засновано у 2018 році. Компанія має розгалужену структуру та сталу бізнес-культуру. Основна спеціалізація підприємства це агротрейдинг і експорт зернової та олійної продукції, а також постачання природного газу для промисловості різних галузей. Компанія спеціалізується на створенні повного логістичного ланцюга між міжнародними клієнтами та постачальниками в регіонах Чорного та Азовського морів. Основні торгові операції здійснюються на умовах від EXW до CIF. [28]

Ще одним конкурентом є підприємство засноване у 2011 році – ПП «АГРОФОНД-2022», що активно функціонує на ринку агропродукції, зосереджуючись на закупівлі та продажі зернових і олійних культур. Діяльність підприємства охоплює широкий спектр продукції та включає пшеницю різних класів, кукурудзу, ріпак, сою, ячмінь та насіння соняшника. ПП «АГРОФОНД-2022» здійснює закупівлі агропродукції як у фермерських господарств за допомогою власного автотранспорту, так і в портах. Це дозволяє їм ефективно керувати логістикою та забезпечувати оперативність поставок. [27]

В аграрному секторі України, ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» стикається з конкуренцією від ряду агропромислових підприємств, зокрема ТОВ СП «НІБУЛОН», ТОВ «СОЛАГРО ТРЕЙД» та ПП «АГРОФОНД-2022». Висока конкурентність у цій сфері свідчить про значний попит на аграрну продукцію, що, в свою чергу, сприяє розвитку нових технологій, інноваційних підходів для підвищення якості продукції у

національних виробників з метою розширення ринкової присутності конкретного підприємства. Інтенсивна конкуренція є каталізатором технологічного прогресу і має позитивні наслідки для інвестиційного середовища ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ».

Аналіз фінансового стану є заключним етапом у визначенні інвестиційної привабливості підприємства. На базі показників бухгалтерського балансу ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» за 2022-2023 роки було побудовано аналітичну таблицю 2.7.

Таблиця 2.7

Аналіз динаміки активів ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ», тис. грн

Показники	2022	2023	Абсолютне відхилення 2022/2023
1	2	3	4
Основні засоби	1 197	81	-1 116
- первісна вартість	1 229	100	-1 129
- знос	32	19	-13
Запаси	18 843	57 500	38 657
- виробничі запаси	-	36	36
- товари	18 843	57 464	38 621
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	165 569	174 907	9 338
Дебіторська заборгованість за розрахунками: з бюджетом	50 437	24 578	-25 859
Інша поточна дебіторська заборгованість	7 989	75 920	67 931
Гроші та їх еквіваленти	26	2 817	2 791
- рахунки в банках	26	2 817	2 791
Витрати майбутніх періодів	-	27	27
Інші оборотні активи	4 268	18 786	14 518
Всього активів	248 329	354 616	106 287

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» (ДОДАТОК Б)

Основні засоби значно зменшилися з 1,197 тис. грн до 81 тис. грн, що може свідчити про значне списання або продаж основних засобів, або про амортизацію. Запаси зросли з 18,843 тис. грн до 57,500 тис. грн. Збільшення товарних запасів вказує на зростаючий попит на товари. Аналіз звітності ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» за 2022 та 2023 роки вказує на збільшення дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги на 9,338 тис. грн. Це свідчить про збільшення обсягів продажу або про затримки в оплаті з боку клієнтів. Також відбулося значне зростання іншої поточної дебіторської заборгованості на 67,931 тис. грн, що може вказувати на розширення комерційних відносин або внутрішні зміни у кредитній політиці компанії. Загальна сума активів зросла на 106,287 тис. грн, підкреслюючи зміцнення фінансової позиції компанії. Пасиви підприємства наведені у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Аналіз динаміки пасивів ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ», тис. грн

Показники	2022	2023	Абсолютне відхилення 2022/2023
1	2	3	4
Зареєстрований (пайовий) капітал	10	10	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	6 449	20 425	13976
Короткострокові кредити банків	-	29 500	29500
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями			
товари, роботи, послуги	217 286	150 220	-67066
розрахунками з бюджетом	1 576	492	-1084
у тому числі з податку на прибуток	1 566	492	-1074
розрахунками зі страхування	10	-	-10
розрахунками з оплати праці	64	1	-63
Поточні забезпечення	12	98	86
Інші поточні зобов'язання	22 922	153 870	130948
Усього пасивів	248 329	354 616	106 287

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» (ДОДАТОК Б)

Нерозділений прибуток зріс на 13976 тисяч гривень, показуючи ймовірне збільшення чистого доходу, та підкреслюючи ефективність господарської діяльності. Поява короткострокових кредитів банків у сумі 29500 тисяч гривень може вказувати на нові інвестиції або необхідність фінансування поточних зобов'язань. Поточні забезпечення зросли з 12 тис. грн у 2022 році до 98 тис. грн у 2023 році. Це зростання може вказувати на підвищену резервацію коштів для погашення майбутніх витрат за період наступного року. Загальна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями виросла на 130948 тисяч гривень, що може відображати збільшення обсягів закупівлі або розширення бізнес-операцій.

Основні фінансові результати діяльності підприємства можна побачити у таблиці 2.9

Таблиця 2.9

Результати фінансово-господарської діяльності ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ», грн

Показники	2022	2023	Абсолютне відхилення 2022/2023 (+,-)
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	447 106	886 671	439 565
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	386 764	866 386	479 622
Валовий: прибуток	60 342	20 285	-40 057
Інші операційні доходи	1 594	22 119	20 525
Адміністративні витрати	663	4 133	3 470
Витрати на збут	52 575	11 342	-41 233
Інші операційні витрати	683	7 519	6 836
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	8 015	19 410	11 395
Інші фінансові доходи		258	258

Фінансові витрати		2 396	2 396
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	8 015	17 272	9 257
Витрати (дохід) з податку на прибуток	1 566	3 296	1 730
Чистий фінансовий результат: прибуток	6 449	13 976	7 527

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» (ДОДАТОК А)

Аналіз фінансових результатів ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» за 2022 і 2023 роки виявив значне зростання чистого доходу від реалізації продукції з 447 106 грн до 886 671 грн, що вказує на збільшення обсягів продажу. Незважаючи на це, валовий прибуток зменшився з 60 342 грн до 20 285 грн через зростання виробничих витрат. Витрати на збут суттєво знизилися, що може свідчити про ефективніші логістичні рішення. Загальний фінансовий результат компанії підвищився, з чистим прибутком, який зріс з 6 449 грн до 13 976 грн, що свідчить про покращення загального фінансового стану підприємства.

У подальшому аналізі було розраховано основні показники що показують ефективність роботи підприємства. Усі розрахунки проводяться по формулам вказаним у 1.3.

Рентабельність є порівняльним показником, який є ключовим для оцінки господарської та економічної діяльності будь-якої організації. Цей показник показує, скільки на кожен витрачений у господарстві гривню або іншу грошову одиницю отримано прибутку.

Коефіцієнт рентабельності активів відображає ефективність управління всіма ресурсами підприємства. Для розрахунку даного показника використано середньорічну суму активів підприємства та чистий прибуток підприємства.

Рентабельність активів підприємства (ROA) у 2022 році становила 2,1%, а у 2023 зросла до 4,6%.

Рентабельність реалізації товарів на підприємстві за відношенням чистого доходу від реалізації до чистого прибутку у 2022 році становила 1,4%, а у 2023 показник виріс до 1,6%.

Рентабельність продукції — економічна категорія, що характеризує ефективність реалізації продукції (товарів, робіт та послуг). У практиці українських підприємств найбільш поширеним є показник рівня рентабельності, що обчислюється як відношення прибутку до повної собівартості реалізованої продукції.

Рентабельність продукції знизилась із 16% у 2022 році до 2% у 2023 році. Низький показник рентабельності реалізації вказує на високі витрати або низькі ціни на продукцію порівняно з витратами, що є ознакою необхідності перегляду цінової політики або зменшення витрат на підприємстві.

Для визначення ступені покриття короткострокових пасивів оборотними активами було прораховано Коефіцієнт поточної ліквідності (також загальний коефіцієнт покриття боргів, або коефіцієнт покриття, current ratio). Коефіцієнт поточної ліквідності (Current Ratio) застосовується для оцінки здатності підприємства виконувати короткострокові зобов'язання.

Коефіцієнт поточної ліквідності у 2022 набув значення 0,9, а у 2023 році становив 1,02. Це вказує на позитивну тенденцію так як показник ліквідності у 2023 році набуває значення, що свідчить про задовільну кількість ліквідних оборотних коштів, яких вистачить для своєчасного розрахунку зі зобов'язаннями.

Таким чином, проведений економічний аналіз діяльності ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» вказує на високий середній рівень міжнародної інвестиційної привабливості аграрного підприємства.

Базуючись на аналізі зовнішнього середовища підприємства можна визначити основну проблематику інвестиційного середовища підприємства. Найбільшим фактором що впливає на загальну інвестиційну привабливість є повномасштабне вторгнення Російської Федерації на територію України. [34] Даний фактор спричиняє зростання нестабільності, ініціює виникнення нових ризиків та загроз для підприємства, що, відповідно, знижує рівень довіри з боку інвесторів, орієнтованих

на передбачуване середовище для отримання прибутку. Наслідки військових дій для підприємств такі як скорочення робочої сили, труднощі в логістичних системах, обмежені земельні ресурси та ін. мають негативний вплив на інвестиційне середовище галузі в цілому.

ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» демонструє високий рівень залежності від двох основних ринків збуту, що становить певний ризик для довготривалої стабільності та впливає на інвестиційну привабливість підприємства. Ця залежність, особливо в контексті ринків Єгипту та Лівану, є визначальною для товарної спеціалізації компанії. Зосередження на виробництві продукції, яка відповідає продуктовим вподобанням цих ринків, може обмежувати здатність підприємства адаптуватися до змін у глобальних тенденціях або розширювати свій вплив на інші ринки. Це, в свою чергу, може знижувати інвестиційну привабливість ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» для потенційних інвесторів, які прагнуть до диверсифікації та гнучкості.

У внутрішньому середовищі ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» ідентифіковано декілька суттєвих проблем, які можуть вплинути на його діяльність та інвестиційну привабливість. Перш за все, система закупівель підприємства є недостатньо розвиненою, що може призводити до збільшення витрат, затримок у постачанні і, як наслідок, до порушення термінів. Це призводить до погіршення становища підприємства, особливо в умовах жорсткої конкуренції та ринкових умов, що швидко змінюються. Додатково, обмежена диверсифікація продукції зумовлює зниження потенціалу росту компанії та збільшує її залежність від сталого числа сегментів ринку, що робить підприємство більш вразливим до змін у споживацьких вподобаннях. Під час аналізу також було відзначено проблему, пов'язану з недостатньою кількістю кваліфікованих спеціалістів у сфері закупівель, що має прямий негативний вплив на закупівельну діяльність підприємства.

Ієрархічна організаційна структура, що була обрана підприємством як модель управління має ряд недоліків, що можуть мати значний вплив на ефективність роботи підприємства. Ієрархічні структури можуть бути негнучкими та повільними в

адаптації до змін, часто ізолюють керівництво від нижчих рівнів персоналу та обмежують ініціативність працівників через брак горизонтальної взаємодії. Для молодого аграрного підприємства зі стратегічними цілями в диверсифікації товарів та збільшення прибутків, ієрархічна структура не є оптимальним вибором. Така структура знижує гнучкість підприємства та його здатність швидко реагувати на ринкові зміни, що є критично важливим для зростання та адаптації в динамічному аграрному секторі.

Аналіз фінансових показників підприємства демонструє, що рентабельність активів зростає, що свідчить про більшу ефективність використання ресурсів. Водночас, мінімальне збільшення рентабельності реалізації вказує на потребу у покращенні управління витратами та ціноутворенням. Значне падіння рентабельності продукції вказує на значні проблеми зі збільшенням собівартості, зниженням цін на продукцію, що вимагає негайного втручання для корекції цінової політики та оптимізації витрат. Зростання коефіцієнта поточної ліквідності позитивно впливає на здатність підприємства виконувати короткострокові зобов'язання, що є ознакою покращення його фінансового стану, проте аналізуючи показники валового прибутку, що знизився та зростання чистого прибутку говорить про зміни у внутрішній ефективності підприємства та значне збільшення витрат. Проте, попри деяку позитивну тенденцію, аналіз фінансових показників показав необхідність зміцнення загальної фінансової стабільності за допомогою застосування певних інструментів а також вказав на необхідність подальшої оптимізації стратегічних напрямків розвитку для підвищення інвестиційної привабливості.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

3.1 Перспективи залучення іноземних інвестицій в український аграрний сектор в умовах інтеграції до ЄС

Для визначення подальших перспектив розвитку аграрного сектору України необхідно взяти до уваги загальний стан економіки держави. Для цього варто визначити основні проблеми інвестиційної привабливості України.

Основними перепонами для приваблення іноземних інвестицій у регіони України залишаються економічна та політична нестабільність, що суттєво стримує потенційних інвесторів. Відсутність якісних інвестиційних проєктів місцевої влади та недостатнє розуміння регіональних інвестиційних перспектив ще більше ускладнюють залучення капіталу. Значну роль в інвестиційному процесі відіграють макроекономічні умови, які можуть сприяти чи перешкоджати надходженню інвестицій у національну економіку. Серед важливих факторів, що формують макроекономічний контекст, — економічні, політичні, екологічні та соціокультурні аспекти. [7]

Ефективне управління інвестиційним процесом у сучасних умовах є однією з найважливіших задач для України, особливо в контексті євроінтеграції. [56] Цей процес ставить перед країною низку викликів, адже вимагає адаптації національної економіки до стандартів та практик Європейського Союзу. Євроінтеграція охоплює широкий спектр аспектів — від правових норм до нових економічних моделей та бізнес-практик, що вимагає трансформації багатьох сфер держави.

Україна зіштовхується з потребою підвищення інвестиційної активності в аграрному секторі, який відіграє значну роль у формуванні національної економіки.

Відновлення української економіки та її сталий розвиток потребують значних інвестицій для сприяння виробництву високоякісної аграрної конкурентоспроможної продукції на світовому ринку.

З позиції країн ЄС, український аграрний сектор, пропонує як виклики, так і можливості у процесі євроінтеграції. Інтеграція України до ЄС відкриває перспективи для посилення конкурентоспроможності європейського аграрного ринку. Український досвід регулювання аграрного сектору у період значних зовнішніх викликів продемонстрував, як адаптивність та гнучкість можуть сприяти стійкості та розвитку галузі попри нестабільні умови. В умовах воєнного стану, дана галузь не лише витримала тиск, а й продемонструвала здатність до швидкого відновлення.

Інтеграція України до Європейського Союзу є процесом, що супроводжується значними економічними ризиками, які мають бути детально проаналізовані та обговорені в контексті міжнародних відносин та економічної політики. Проте, стратегічні переваги, пов'язані з вступом України до ЄС, мають потенціал нівелювати початкові ризики. Статус кандидата на вступ до ЄС, отриманий Україною у червні 2022 року, відкрив нові горизонти для розвитку її економіки. [53]

Аграрний сектор України перебуває на межі важливих глобальних трансформацій, які спрямовані на його інтеграцію в єдиний європейський аграрний ринок. Цей процес передбачає впровадження законодавчих змін, які регулюватимуть аграрні виробництва та ринкові відносини. Ключовим аспектом є розробка та реалізація політик, які сприятимуть адаптації національної аграрної політики до стандартів Європейського Союзу. Інтеграційний процес передбачає реформування галузей, пов'язаних з екологічною стійкістю та інноваціями у сфері агротехнологій. [57]

Європейське аграрне законодавство, яке включає Спільну аграрну політику (САП) ЄС, орієнтоване на підтримку ринкової інтеграції, екологічну стійкість та соціально-економічний розвиток. [1] Для України це відкриває можливості для адаптації до високих стандартів якості, впровадження сучасних практик сільськогосподарського виробництва і запровадження принципів ефективного

ринкового регулювання. Окрім того, результати Євроінтеграції слід розглядати з точки зору підвищення торговельних можливостей, посилення енергетичної безпеки, загальної стійкості, більш надійного ланцюга поставок, а також ширшого асортименту товарів і послуг. Важливо, що це також зменшує залежність єдиного ринку ЄС від третіх країн щодо сировини та продукції.

Завершення війни та подальше залучення реформ дозволить Україні не тільки адаптуватись до стандартів ЄС, але й відкриє шляхи для експорту продукції до нових ринків, зміцнюючи її становище на міжнародній арені.

Необхідність глибоких досліджень для обґрунтування інвестиційних стратегій, вибору ефективних напрямів та форм інвестиційної діяльності аграрного сектору у подальшому є актуальним питанням для розбудови конкурентоспроможної національної економіки. Курс, характер, і ефективність управління інвестиціями залежать від якості подальшого інвестиційного клімату країни, що зумовлює необхідність його постійного вдосконалення для успішної інтеграції в ЄС.

3.2. Обґрунтування пріоритетних напрямів підвищення інвестиційної привабливості ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ»

Варто зазначити, що інвестиційна привабливість підприємств у значній мірі визначається загальною привабливістю галузі, у якій вони функціонують. Таким чином, для посилення інвестиційного потенціалу специфічної частини економіки, необхідно впроваджувати заходи на макроекономічному рівні. Першочерговим кроком у цьому напрямку є реформування внутрішнього інвестиційного законодавства, з метою створення єдиної системи правових норм, орієнтованих на активізацію інвестиційної діяльності національних підприємств. Значну роль у залученні інвестицій відіграє впровадження ключових інструментів регуляторної політики, які дозволяють розширити базу доступних інвестиційних ресурсів. Водночас, необхідними заходами є також підвищення рівня довіри населення до

національного банківського сектору шляхом забезпечення державних гарантій інвесторам для надійного захисту їх прав. [36]

Ефективність інвестиційної діяльності в сільськогосподарських підприємствах значною мірою обумовлена декількома ключовими аспектами. Насамперед, це дотримання розроблених стратегій розвитку, включно з інвестиційними стратегіями, які визначають довгострокові напрями діяльності підприємства. Рівень політичної стабільності у країні також відіграє вирішальну роль, оскільки вона може як сприяти, так і створювати перешкоди для інвестиційного процесу, впливаючи на умови та стабільність інвестиційного клімату. Крім того, організаційно-управлінська діяльність підприємства, що включає керування внутрішніми ресурсами і процесами та якість реалізації проектів є важливими для успішного впровадження і реалізації інвестиційних проектів. [39]

ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» було засновано у 2022 році, у період складного економічного становища країни, що зазнала впливу багатьох геополітичних факторів. Із аналізу загальних інвестицій в економіку України та зокрема в галузь сільського господарства до 2022 року, що був проведений у розділі 2.2, можна прослідкувати позитивну тенденцію, що виражена у зростанні частки капітальних інвестицій в галузь сільського господарства по відношенню до надходження загальних капітальних інвестицій в національну економіку. Частка інвестицій спрямованих у сільське господарство у 2022 році становила 12,6%, порівняно зі значенням минулого року у 10,4%. Це свідчить про підвищення інвестиційної привабливості галузі загалом, що, як було зазначено раніше, є важливим фактором формування інвестиційної привабливості підприємства у конкретній галузі.

Провівши аналіз інвестиційної привабливості ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» шляхом оцінки зовнішнього та внутрішнього середовища виявили фактори, які негативно впливають на діяльність підприємства. Таким чином, для забезпечення сталого розвитку та підвищення інвестиційної привабливості ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ», необхідно здійснити певні кроки.

По-перше, стабільність внутрішнього фінансового середовища підприємства на даному етапі функціонування визначається з деякими обмеженнями за рахунок існування компанії на ринку менше 5-ти років. Повний аналіз показників ефективності підприємства варто здійснювати на подальших етапах його розвитку так як аналіз показників на початкових етапах не може в повному обсязі прогнозувати подальшу діяльність підприємства. Проте, початковий аналіз фінансового стану підприємства визначив потребу в застосуванні фінансових інструментів для покращення показників рентабельності активів, реалізації та продукції а також загальної ліквідності. Доцільним є розробка фінансових планів із метою зниження собівартості товарів та мінімізацією дебіторської заборгованості. Собівартість продукції в цілому залежить від переліку факторів таких як продуктивність праці, ефективність та обсяг виробництва. Для зниження грошового вираження затрат підприємства на реалізацію продукції варто використовувати підвищення якості сировини, оптимізацію логістики та автоматизацію процесів. Ефективне управління запасами та оптимізація закупівель можуть також знизити собівартість продукції, адже дозволяють краще контролювати витрати на матеріали. Окрім цього, ретельний аналіз виробничих витрат і впровадження методів бережливого виробництва можуть значно зменшити витрати без зниження якості продукції.

Аналіз конкурентного середовища ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ», що був здійснений у розділі 2.3, в аграрному секторі України вказує на важливість диверсифікації продукції та розширення експортних ринків, а також залучення нових кваліфікованих фахівців. Розробка нових продуктових ліній дозволить підвищити загальну конкурентоспроможність та допоможе зменшити конкурентний тиск на одну продуктову категорію серед підприємств, що діють в одному сегменті ринку. Також, освоєння нових географічних ринків є стратегічно важливим кроком, що може забезпечити компанії додаткові можливості для розвитку і сталого прибутку, позбувшись від негативного фактору впливу – залежність від обмежених товарних вподобань визначених ринків. Розширена присутність на міжнародних ринках зменшує ризики, пов'язані зі спадами попиту на місцевих ринках та сприяє

забезпеченню більш стабільного потоку доходів. Освоєння нових ринків часто вимагає покращення логістичних операцій, що сприятиме загальній ефективності компанії, та стане рушієм для розвитку системи закупівель і логістичних перевезень підприємства, що сприятиме залученню нового кваліфікованого людського ресурсу на підприємство.

Оптимізація організаційної структури є наступним важливим кроком. Специфіка діяльності аналізованої компанії накладає певні обмеження на застосування традиційної ієрархічної структури управління. З урахуванням високої динаміки зовнішніх ринкових умов, потреби у швидкому реагуванні на коливання попиту та пропозиції, а також необхідності ефективної координації між відділами, розглядаються альтернативні моделі управління. [30]

Акцентується увага на матричній та функціональній структурах, які дозволяють максимізувати використання ресурсів та стимулювати інноваційний розвиток. Матрична структура управління, зокрема, надає можливість оптимізувати процеси шляхом ефективної взаємодії між різними проектними та функціональними підрозділами, сприяючи швидкому прийняттю рішень та гнучкості в реалізації корпоративних стратегій. Функціональна структура, в свою чергу, забезпечує спеціалізацію та підвищену ефективність у керуванні внутрішніми процесами, втім, може мати обмеження у відповіді на складні виклики сучасного аграрного бізнесу.

Наступним важливим інструментом для покращення інвестиційної привабливості підприємства ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» є застосування соціально орієнтованого маркетингу. Ця стратегія передбачає розробку та реалізацію маркетингових кампаній, які не лише сприяють продажу продукції, але й позитивно впливають на суспільство. Це може включати кампанії, спрямовані на підтримку екологічної сталості, соціальної справедливості, а також залучення споживачів до благодійної чи волонтерської діяльності через особистий бренд компанії. Застосування даної стратегії сприяє формуванню позитивного громадського іміджу підприємства, що, у свою чергу, веде до зростання лояльності клієнтів та підвищення інвестиційної привабливості серед інвесторів. [51]

Отже, на основі аналізу ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ», можна визначити кілька пріоритетних заходів, які можуть покращити інвестиційну привабливість компанії:

- активна маркетингова діяльність;
- раціональне використання ресурсів підприємства: фінансових та трудових;
- періодична та своєчасна оцінка фінансового стану підприємства;
- регулярне визначення показників ефективності діяльності;
- використання географічних переваг підприємства та розширення ринків діяльності;
- розробка нових продуктових ліній;
- покращення якості сировини;
- автоматизація виробничих процесів;
- оптимізація логістичних ланцюгів;
- впровадження нової доцільної організаційної структури.

Використовуючи вищезазначені стратегії, можна стверджувати, що комплексне застосування цих підходів дозволить значно підвищити інвестиційну привабливість підприємства та сприятиме його стійкому розвитку та зміцненню конкурентних позицій на ринку.

ВИСНОВКИ

1. Наразі досі не існує сталого формулювання інвестиційної привабливості як явища. Це поняття розглядається як багатофакторна характеристика, що включає економічні, фінансові, технічні, управлінські та ринкові умови, які впливають на здатність підприємства залучати капітал. Було визначено, що різниця понять «інвестиційна привабливість» та «міжнародна інвестиційна привабливість» підприємства визначається у залученні додаткових факторів впливу у міжнародній інвестиційній привабливості. Управління інвестиційною привабливістю є комплексним гнучким процесом, що охоплює застосування різних інструментів для регулювання переліку показників підприємства.

2. Інвестиційні фактори впливу можуть значно відрізнитись в залежності від середовища. Їх поділяють на фактори макrorівня, мезорівня і мікрорівня. Процес євроінтеграції України визначає кілька ключових факторів, що впливають на інвестиційну привабливість на усіх рівнях. Перш за все, політична стабільність і вдосконалення правового середовища завдяки гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами сприяють зниженню інвестиційних ризиків. По-друге, економічна стабільність і розвиток фінансових ринків роблять інвестиційний клімат більш привабливим для іноземних інвесторів. Крім того, євроінтеграція сприяє регіональному розвитку через залучення інвестицій в інфраструктуру та використання європейських фондів, що підвищує економічну активність і конкурентоспроможність регіонів. На рівні підприємств, адаптація до європейських стандартів якості, екологічних норм та корпоративного управління вимагає модернізації виробництва, але також відкриває нові можливості для експорту та інтеграції на європейські ринки. Ці фактори у сукупності підвищують міжнародну інвестиційну привабливість українських підприємств в умовах євроінтеграції.

3. Для визначення інвестиційної привабливості підприємства, розповсюджені такі підходи як фінансовий аналіз, інтегральний підхід, ринковий метод та вартісний метод. Важливість всебічного аналізу підтверджується міжнародними економістами, які наголошують на необхідності врахування потенціалу доходів, фінансової

стабільності, ринкових перспектив, технологічних можливостей, управлінської ефективності, екологічних та соціальних впливів. Посилаючись на комплексність та гнучкість даного процесу, рішення у аналізі підприємства ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» використовувався індивідуальний комбінований підхід, розділений на два ключових етапи – аналіз зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства та аналіз фінансових показників.

4. Дослідження інвестиційної привабливості підприємства здійснювалось на прикладі ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ», що є материнською компанією в агрохолдингу та спеціалізується на експорті зернових, із продуктовим портфелем, що сформований із експорту кукурудзи (80%) та експорту ячменю (10%) і шроту (10%). Була відмічена інтегрованість у функціонуванні компаній агрохолдингу, складові структури якої тісно пов'язані на етапах виробництва і логістичних операцій. Використання власного автотранспорту однієї із дочірніх компаній холдингу є вигідним для підприємства ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ», проте факт необхідності залучення додаткових одиниць транспорту на умовах оренди є показником недостатньої підготовленості підприємства до виконання своїх функцій з одночасною поставкою великих обсягів товарів під час мінливих умов попиту. Організаційна модель управління є лінійною (ієрархічною). Попри перелік переваг, ця структура також має недоліки, пов'язані з обмеженою гнучкістю та можливістю ізоляції керівництва від оперативних процесів. Загалом, організаційно-економічна характеристика ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» свідчить про її здатність адаптуватися до ринкових умов і ефективно керувати своїми ресурсами для досягнення стратегічних цілей на міжнародному ринку.

5. Було помічено позитивну тенденцію у динаміці показників інвестиційних вкладень загалом в економіку та у сільське господарство України, що свідчить, що ця галузь є важливим сектором залучення іноземних інвестицій. Інвестиційна активність у даній галузі демонструє загальну тенденцію до зростання, хоча й з певними коливаннями, зумовленими політичною нестабільністю та економічними викликами. Після значного спаду інвестицій внаслідок пандемії COVID-19, відновлення виявлено

уже у 2021 році. Незважаючи на загальне зниження інвестицій у 2022 році, агросектор зберіг свою стратегічну значущість, що підтверджується зростанням його частки у загальних капітальних інвестиціях. Так, у 2022 році частка капітальних інвестицій в галузь сільського господарства склала 12,6% від загального числа капітальних інвестицій в національну економіку. Постійне збільшення валової доданої вартості та основних засобів свідчить про технологічний розвиток галузі, що супроводжується зменшенням кількості найманих працівників, вказуючи на зростання ефективності та автоматизації виробничих процесів. Прямі іноземні інвестиції з країн ЄС складають значну частку від загального обсягу, що акцентує на важливості євроінтеграції для розвитку агросектору. Інвестиційна привабливість агросектору підтримується програмами державної підтримки, що сприяють його стабільності та подальшому зростанню. Водночас, активний інтерес до оборонної промисловості, інфраструктурних проектів свідчить про потенціал для подальшого залучення інвестицій, незважаючи на поточні виклики.

6. Загальний аналіз інвестиційної привабливості ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» виявив значний потенціал для залучення інвесторів, проте також висвітлив декілька ключових ризиків. Компанія демонструє зростання активів та чистого прибутку, ефективно управління ресурсами та покращення ліквідності, що підвищує її фінансову стабільність. Водночас SWOT-аналіз вказує на слабкі сторони, такі як обмежена диверсифікація продукції та залежність від основних ринків збуту, а PEST-аналіз підкреслює вплив зовнішніх факторів, зокрема політичної нестабільності та коливань валютних курсів. Незважаючи на ці виклики, стратегічні можливості для розширення на нові ринки та залучення кваліфікованих фахівців створюють перспективи для подальшого зростання компанії. Для досягнення власних стратегічних цілей повинна запровадити певні стратегії із використанням необхідних інструментів.

7. Інвестиційний стан національної економіки досі є непередбачуваним. Країна знаходиться у військовому стані, під час якого інвестування набуває додаткових факторів ризику, проте і стає ще більш необхідним для покращення загального

економічного стану країни. Підтримання економічного фронту у період військового стану є критичним, і, в свою чергу, позитивні результати діяльності, що виражаються у збільшенні показників ефективності як конкретних підприємств, так і окремих галузей України сприяють підвищенню інвестиційної зацікавленості з боку іноземних інвесторів. Воєнний контекст розкриває здатність українських господарств до ефективного ризик-менеджменту, гнучкості та запровадження інноваційних рішень. Цей унікальний досвід сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості українських підприємств у період післявоєнного відновлення. Наразі бачимо потенціал і потребу у подальших наукових дослідженнях у сфері агро-бізнесу України. Вагома роль аграрного сектору у національній економіці потребує збільшення інвестицій під час активного процесу реформації галузі у контексті Євроінтеграції та подолання викликів, пов'язаних із військовим станом.

8. Для підвищення інвестиційної привабливості ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» необхідно реалізувати кілька пріоритетних заходів. Перш за все, необхідно оптимізувати організаційну структуру, що дозволить підвищити ефективність управління та оперативність прийняття рішень. Важливим процесом є диверсифікація продукції та розширення ринку збуту, що підвищить стійкість компанії до зовнішніх викликів. Впровадження сучасних технологій та автоматизація виробничих процесів сприятимуть зниженню витрат та підвищенню якості продукції. Розробка нових продуктових ліній і покращення якості сировини підвищать конкурентоспроможність. Активна маркетингова діяльність, включаючи соціально орієнтований маркетинг, допоможе сформувати позитивний імідж компанії, що підвищить довіру клієнтів та інвесторів. Раціональне використання фінансових та трудових ресурсів, а регулярна оцінка фінансового стану та ефективності діяльності підприємства, в свою чергу, дозволять своєчасно виявляти та вирішувати проблеми, сприяючи стабільному розвитку компанії. Виконання цих заходів забезпечить підвищення інвестиційної привабливості ТОВ «ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ» та зміцнення її позицій на ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аграрний союз України. URL: <http://www.aau.org.ua/uk/publications/web/1894/>
2. Агротрейд Логістика. Карта елеваторів — Elevatorist.com. URL: <https://elevatorist.com/karta-elevatorov-ukrainy/elevator/1083-agrotreyd-logistika>
3. Алексеенко І.І., Визначення факторів впливу на інвестиційну привабливість підприємства. Глобальні та національні проблеми економіки. №17. 2017. С 593–598.
4. Алексеенко Л. М. Фінансові аспекти оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Економічний форум. 2009. № 3. С. 94–102.
5. Бочаров, В.В. Інвестиційний менеджмент: навч. посібник. 2000. 160 с.
6. Брюховецька Н. Ю. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства: визначення недоліків деяких існуючих методик. Економіка промисловості. 2009. № 44. С. 110–117.
7. Горник В. Г., Сімак С. В. Проблеми залучення іноземних інвестицій в економіку та їх вплив на безпеку та обороноздатність України. 2023. № 1, 42–47. URL: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2023.1.6>
8. Гуткевич С. О., Пулій О. В. Інвестиційна привабливість: сутність, показники і чинники впливу. Інтелект XXI. 2019. № 2. С. 88–93. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/int XXI 2019 2 20>
9. Державна служба статистики України. URL: : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
10. Дзеніс В. О., Дзеніс О. О., Шестакова О. А. Міжнародна інвестиційна привабливість підприємства. Світове господарство і міжнародні економічні відносини. 2017. Вип. 5. С. 23–29. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/5_2017_ukr/6.pdf
11. Довбня С.Б. Методичні засади формування інвестиційної привабливості підприємства. Економічний вісник нац. гірн. ун-ту. Київ, 2007. № 4. С. 43–50.
12. Дослідження та аналітика. European Business Association. URL: <https://eba.com.ua/research/doslidzhennya-ta-analytyka/>

13. Євтушенко С. О. Організаційно-економічні фактори підвищення інвестиційної привабливості промислових підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук. Підприємництво, менеджмент і маркетинг, 2001. 20 с.
14. Задорожна Я. Є., Дядечко Л. П. Підвищення інвестиційної привабливості підприємництва як напрямок залучення інвестиційних ресурсів. Інвестиції: практика та досвід. 2007. № 2. С. 32–35.
15. Задоя А. О. Міжнародна інвестиційна діяльність : навч. посіб. Дніпро: Університет ім. Альфреда Нобеля, 2018. 122 с.
16. Зелінська О. М., Галазюк Н. М. Теоретичні засади визначення інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств в умовах сучасних євроінтеграційних процесів. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2132>
17. Ієрархічна організаційна структура. URL: <https://uk.laviesurlecaillou.com/788-hierarchical-organizational-structure>
18. Ляшенко А. Х. Необхідність, передумови й умови використання блочно-модульних структур маркетингу. Держава та регіони. Економіка та підприємництво. 2014. №8. С. 103-106.
19. Інформаційно-аналітичні матеріали щодо інвестиційного клімату в Україні. Міністерство економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Print?lang=uk-UA&id=93e0fdd8-41bc-4737-a700-75d32c29d885>
20. Катан Л. І. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства. Л. І. Катан. Фінансові ринки та цінні папери. 2010. № 17. С. 23—25.
21. Коваль Н. Інвестиційна привабливість України в міжнародних рейтингових оцінках. Інвестиції: практика та досвід. 2010. № 17. С. 3–10.
22. Коефіцієнт поточної ліквідності (Коефіцієнт покриття). URL: <https://analizua.com/slovnik-ekonomichnikh-terminiv/256-pokaznik-potochnoji-likvidnosti-pokaznik-pokrittya>

23. Лайко Г.П. Формування інвестиційної привабливості підприємств. АПК. К. ННЦ ІАЕ. 2005. 200 с.
24. Міністерство економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
25. Момот Т.В. Інвестиційна привабливість акціонерного товариства: удосконалення сучасних методик оцінки. Вісник Донецького державного університету управління. 2005. № 4(34). С. 117–122.
26. Офіційний сайт. «Нібулон». Головна. URL: <https://www.nibulon.com/>
27. Офіційний сайт. Agro Fond LLC. URL: <https://www.agrofond.net>
28. Офіційний сайт. Solagro – Товариство з обмеженою відповідальністю «Солагро Трейд». URL: <https://solagro.com.ua/en/main-page/>
29. Офіційний сайт. ТОВ «ШУЛЯВСЬКА - КАПІТАЛ». URL: <https://sc.in.ua/>
30. Пермінова С. О. Оптимізація організаційної структури в контексті управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства. Молодий вчений. 2018. № 4(2). С. 831-835. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_4\(2\)_112](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_4(2)_112).
31. Пилипенко О.І. Аналіз інвестиційної привабливості підприємства: огляд методик. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2009. №1(13). С. 323–329.
32. Показник рентабельності реалізованої продукції за чистим прибутком, норма чистого прибутку, маржа чистого прибутку, рентабельність продажів по чистому прибутку. URL: <https://analizua.com/slovník-ekonomichnikh-terminiv/341-pokaznik-rentabelnosti-realizovanoji-produktsiji-za-chistim-pributkom-norma-chistogo-pributku-marzha-chistogo-pributku-rentabelnist-prodazhiv-po-chistomu-pributku>
33. Рентабельність підприємства: теоретичні основи. Реферат. Освіта.UA. https://ru.osvita.ua/vnz/reports/econom_pidpr/19538/
34. Роль публічних інвестицій у залученні приватного фінансування в розвиток вітчизняної економіки. Інститут Громадянського Суспільства. 2023. URL: <https://www.csi.org.ua/news/rol-publichnyh-investyczij-u-zaluchenni-privatnogo-finansuvannya-u-rozvytok-vitchyznyanoyi-ekonomiky/>

35. Рудніченко Є. М., Рясних Є. Г., Гавловська Н. І. Інвестиційний менеджмент: навч. посібник. Хмельницький: ХНУ, 2010. 415 с
36. Синюк О. Напрями підвищення інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств. URL: <https://doi.org/10.31734/agrarecon2024.01.093>
37. Скалюк Р. В., Лоїк О. І. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства. Вісник Хмельницького національного університету 2016, № 1. С. 115–122. URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/4645>
38. Супрун С. Д., Юхимчук С. В. Оцінка ефективності інвестиційних проектів підприємств. Фінанси України. 2009. № 4. С. 82–87.
39. Ткаченко, Т. П., Шевчук, Н. А. та Гончарук, І. В., Напрями оптимізації інвестиційної діяльності підприємств. 2018. Агросвіт №7, с. 45–48.
40. Ткаченко, Ю. В. Методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості національної економіки. Ю В Ткаченко. Ефективна Економіка №9. 2013. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2343>
41. ТОВ “АГРОХОЛДИНГ БАРАНІВКА”. Основна інформація. Clarity Project. URL: <https://clarity-project.info/edr/30784082>
42. ТОВ “ПОЛІССЯ 2010.” Основна інформація. URL: <https://tripoli.land/ua/farmers/kievskaya/makarovski/polissya-2010-37341509>
43. ТОВ “СГП” ДНІПРО”. Основна інформація. Clarity Project. URL : <https://clarity-project.info/edr/30929334>
44. УКРАЇНА: вплив COVID-19 на економіку і суспільство (бачення постпандемічного розвитку у 2020-2024 рр. очима експертів та молоді) Консенсус прогноз № 52. Департамент стратегічного планування та макроекономічного прогнозування. Київ. Серпень 2020. URL: <http://surl.li/hvlsb>
45. Ферлій, В. В. Сутність поняття «інвестиційна привабливість підприємства» та його види. Ефективна Економіка №7 2010. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=262>

- 46.Хобта В. М., Комар Г. О. Оцінка інноваційного потенціалу підприємства. Економіка промисловості. 2009. № 9. С. 20–28.
- 47.Щербина, А. Інвестують попри війну. Хто та скільки вкладає в Україну серед міжнародного та українського бізнесу? 2023. [URL:https://forbes.ua/money/investuyut-popri-viynu-khto-ta-skilki-vkladae-v-ukrainu-sered-mizhnarodnogo-ta-ukrainskogo-biznesu-oglyad-vid-investanalitika-artema-shcherbini-08122023-17779](https://forbes.ua/money/investuyut-popri-viynu-khto-ta-skilki-vkladae-v-ukrainu-sered-mizhnarodnogo-ta-ukrainskogo-biznesu-oglyad-vid-investanalitika-artema-shcherbini-08122023-17779)
- 48.Artimonova, I. The Impact of Ukraine’s European Integration on the Development of Agriculture. International Scientific Days 2018. Towards Productive, Sustainable and Resilient Global Agriculture and Food Systems: Proceedings. 2018. URL: <https://doi.org/10.15414/isd2018.s8.02>
- 49.Carruthers, H. Using PEST analysis to improve business performance. 2009. In Practice, 31(1), 37–39. URL:<https://doi.org/10.1136/inpract.31.1.37>
- 50.InCoTerms® 2020. ICC. International Chamber of Commerce. URL: <https://iccwbo.org/business-solutions/incoterms-rules/incoterms-2020/#anchor-i>
- 51.Kovalenko N. & Markhaichuk, M. Increasing the enterprise investment attractiveness in terms of socially oriented marketing. Marketing and Management of Innovations. 2013. № 4, 42-51
- 52.Krupka Y. D., Bachinskiy V. Estimation of investment attractiveness for enterprises in Ukraine. The Małopolska School of Economics in Tarnów Research Papers Collection, vol. 25, iss. 2, December 2014. P. 117-125.
- 53.Okhrimenko, I. Readiness of the ukrainian agricultural sector for the EU accession: progress and prospects - Centre for Economic Strategy. Non-governmental research center on economic policy issues. 2024. URL: <https://ces.org.ua/en/readiness-of-the-ukrainian-agricultural-sector-for-the-eu-accession-progress-and-prospects/>
- 54.ROA - рентабельність активів.URL: <https://ukrfondrinok.com/dovidnyk/slovnnyk/76-roa>

55. Rustamovna, F. M., Significance of SWOT analysis in marketing planning. 2016. World Science, 2(2(6), 36-37. URL: <https://rsglobal.pl/index.php/ws/article/view/864>
56. Sokolyuk, S., Zharun, O., & Rybchak, V. Problems of attracting investment to Ukraine. Turystyka I Rozwój Regionalny. 2020 14, 137–144. URL: <https://doi.org/10.22630/tirr.2020.14.25>
57. Why Ukraine's accession will strengthen the EU – Ukraine's Deputy Prime Minister. European Pravda. 2024. URL: <https://www.euointegration.com.ua/eng/news/2024/05/10/7185660/>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Підприємство **ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ШУЛЯВСЬКА-КАПІТАЛ"** (найменування)

Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ **2024 01 01** КОДИ **44648770**

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за **Рік 2023** р. **ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО**

Форма № 2 Код за ДКУД **1801003**

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	886 671	447 106
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестраховання	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(866 386)	(386 764)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	20 285	60 342
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	22 119	1 594
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(4 133)	(663)
Витрати на збут	2150	(11 342)	(52 575)
Інші операційні витрати	2180	(7 519)	(683)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	19 410	8 015
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	258	-
Інші доходи	2240	-	-
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(2 396)	(-)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження ДОДАТКА А

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	17 272	8 015
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(3 296)	(1 566)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	13 976	6 449
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	13 976	6 449

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	1 827	674
Витрати на оплату праці	2505	2 024	232
Відрахування на соціальні заходи	2510	400	52
Амортизація	2515	175	32
Інші операційні витрати	2520	17 536	52 933
Разом	2550	21 962	53 923

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

НАТАЛІЯ
МИКОЛАЇВНА
ОЛЕНА
ВІКТОРІВНА

ШАБАШ НАТАЛІЯ МИКОЛАЇВНА

КРИНИЦЬКА ОЛЕНА ВІКТОРІВНА

ДОДАТОК Б

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2023 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	-	-
накопичена амортизація	1002	-	-
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	1 197	81
первісна вартість	1011	1 229	100
знос	1012	32	19
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	1 197	81
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	18 843	57 500
виробничі запаси	1101	-	36
незавершене виробництво	1102	-	-
готова продукція	1103	-	-
товари	1104	18 843	57 464
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	165 569	174 907
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	-	-
з бюджетом	1135	50 437	24 578
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	7 989	75 920
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	26	2 817
готівка	1166	-	-
рахунки в банках	1167	26	2 817
Витрати майбутніх періодів	1170	-	27
Частка перестраховника у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

Продовження ДОДАТКА Б

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	4 268	18 786
Усього за розділом II	1195	247 132	354 535
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	248 329	354 616

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	10	10
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у довідках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	6 449	20 425
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	6 459	20 435
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерви довгострокових зобов'язань			
резерви збитків або резерви належних виплат	1532	-	-
резерви незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Прізовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	29 500
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	217 286	150 220
розрахунками з бюджетом	1620	1 576	492
у тому числі з податку на прибуток	1621	1 566	492
розрахунками зі страхування	1625	10	-
розрахунками з оплати праці	1630	64	1
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	12	98
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	22 922	153 870
Усього за розділом III	1695	241 870	334 181
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	248 329	354 616